

Bruxelles, 7.6.2023
COM(2023) 298 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

privind o abordare cuprinzătoare cu privire la sănătatea mintală

Sănătatea mintală este o parte integrantă a sănătății. Aceasta este o stare de bine, în care o persoană își valorifică abilitățile și poate face față situațiilor solicitante din viața sa, poate lucra în mod productiv și poate contribui la viața comunității. Sănătatea mintală este o condiție prealabilă pentru o economie productivă și o societate favorabilă incluziunii și depășește aspectele individuale sau familiale.

Starea de sănătate mintală sau de afecțiune nu apare întâmplător, ci este condiționată de factori personali și externi. Aceasta reflectă și este influențată de starea societății noastre, a economiei noastre, a mediului nostru și, de asemenea, de situația internațională din jurul nostru. Uniunea Europeană (UE) și întreaga lume se confruntă cu o serie de crize fără precedent, cum ar fi pandemia de COVID-19 și războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, criza energetică și inflația, care tulbură realitatea de zi cu zi, așteptările și încrederea oamenilor. Tripla criză de la nivel mondial (schimbările climatice, declinul biodiversității și poluarea) se agravează. Pe lângă oportunități, digitalizarea avansată, schimbările demografice și schimbările radicale de pe piața forței de muncă generează și provocări. Pe lângă soluționarea acestor crize, abordarea provocărilor în materie de sănătate mintală este esențială pentru stimularea rezilienței persoanelor și a populației.

Îmbunătățirea sănătății mintale este atât un imperativ social, cât și unul economic. Înainte de pandemia de COVID-19, problemele de sănătate mintală afectau aproximativ 84 de milioane de persoane din UE (una din șase persoane), generând costuri de 600 de miliarde EUR sau peste 4 % din PIB¹, inclusiv inegalități regionale, sociale, de gen și de vârstă semnificative. În ceea ce privește locul de muncă, 27 % din lucrători au raportat că s-au confruntat cu stres, depresie sau anxietate legată de locul de muncă în ultimele douăsprezece luni, ceea ce sporește șansele de absentism, cu un impact grav asupra vieții lucrătorilor și a organizării întreprinderilor. **Costul lipsei de acțiune** în domeniul sănătății mintale este deja semnificativ și, din păcate, se preconizează că va crește și mai mult, în concordanță cu factorii de stres de la nivel mondial. Deja în 2019, peste 7 % din persoanele din UE sufereau din cauza depresiei², iar 13 % se simțeau singure în cea mai mare parte a timpului.

Pandemia a reprezentat o amenințare gravă la adresa sănătății mintale, în special în rândul tinerilor și al celor cu afecțiuni mintale preexistente. În timpul pandemiei, numărul persoanelor din UE afectate de singurătate s-a dublat în comparație cu anii anteriori pandemiei, ajungând la 26 % în unele regiuni³. Perioadele prelungite de singurătate și reducerea interacțiunilor sociale, preocupările legate de propria stare de sănătate și de cea a celor dragi, incertitudinea cu privire la viitor, anxietatea cauzată de teamă și pierdere⁴, toate acestea au generat tulburări de stres posttraumatic.

¹ [Sănătatea pe scurt](#): Europa 2018.

² [Eurostat News – Eurostat \(europa.eu\)](#).

³ [New report: Loneliness doubles in Europe during the pandemic \(europa.eu\)](#) [Raport nou: Numărul persoanelor singure se dublează în Europa în timpul pandemiei (europa.eu)].

⁴ [The consequences of the COVID-19 pandemic on mental health and implications for clinical practice \(Consecințele pandemiei de COVID-19 asupra sănătății mintale și implicațiile pentru practica clinică\) | European Psychiatry | Cambridge Core.](#)

Sinuciderea este a doua cauză principală de deces în rândul tinerilor (cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani), după accidentele rutiere⁵. În UE, valoarea anuală a pierderii sănătății mintale la copii și tineri este estimată la 50 de miliarde EUR⁶.

În spatele acestor statistici se află milioane de povești personale. Povești ale copiilor și ale adolescenților pentru care tabletele și telefoanele inteligente, împreună cu platformele de comunicare socială și aplicațiile de mesagerie, au devenit parte integrantă a vieții lor, uneori în detrimentul sănătății fizice și mintale. Povești ale persoanelor marginalizate social care se confruntă cu discriminarea. Povești ale persoanelor în vârstă care se simt singure, ale lucrătorilor care se confruntă cu oboseala cronică; părinții nu mai sunt în măsură să facă față, iar oamenii se simt izolați din cauza identității lor sau a locului în care trăiesc.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene prevede că orice persoană are **dreptul de acces la asistența medicală preventivă și de a beneficia de îngrijiri medicale** în condițiile stabilite de legislațiile și practicile naționale. În conformitate cu Pilonul european al drepturilor sociale, orice persoană are dreptul la acces în timp util la asistență medicală preventivă și curativă de bună calitate, la prețuri accesibile.

O societate sănătoasă este aceea în care oamenii știu că pot primi ajutor și că pot avea acces la sprijin și tratament la prețuri accesibile și de înaltă calitate. **Un obiectiv major de politică publică** trebuie să își propună să asigure că nimeni nu este lăsat în urmă, că cetățenii au acces egal la servicii de prevenire și de sănătate mintală în întreaga UE și că reintegrarea și incluziunea socială ghidează acțiunile colective care abordează afecțiunile mintale. Sunt necesare orientări, coordonare, sprijin consolidat și acțiuni specifice eficiente pentru a aduce Europa mai aproape de acest obiectiv. Analiza schimbărilor demografice poate sta la baza intervențiilor specifice, deoarece factorii demografici pot contribui la identificarea grupurilor vulnerabile care ar putea necesita sprijin sau resurse specifice și la adaptarea politicilor în consecință.

Ca răspuns la această realitate și la apelul la acțiune al cetățenilor privind sănătatea mintală în contextul Conferinței privind viitorul Europei, președinta von der Leyen a anunțat o nouă inițiativă privind sănătatea mintală în UE. Ca parte a priorității Comisiei „Promovarea modului nostru de viață european”, această inițiativă marchează un moment de cotitură în modul în care este abordată sănătatea mintală în UE. De asemenea, Comisia răspunde apelului la acțiune lansat de Parlamentul European în urma rezoluției sale din 2022 referitoare la sănătatea mintală în mediul de lucru digital⁷, prin care se solicită instituțiilor UE și statelor membre să recunoască amploarea problemelor de sănătate mintală legate de muncă în UE și să acționeze în consecință. Prezenta comunicare reprezintă începutul unei noi abordări strategice a sănătății mintale, cu caracter transsectorial, care depășește politica în domeniul

⁵ *The State of the World's Children 2021: On My Mind – Promoting, protecting and caring for children's mental health, Regional brief: Europe* (Situția copiilor la nivel mondial în 2021: ce se întâmplă cu mintea mea – promovarea, protecția și îngrijirea sănătății mintale a copiilor, notă de informare regională: Europa), UNICEF, 2021.

⁶ [SOWC-2021-Europe-regional-brief.pdf \(unicef.org\)](https://www.unicef.org/europe/2021-09-21-sowc-2021-europe-regional-brief).

⁷ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0279_EN.html.

sănătății. Aceasta se axează pe modul în care pot fi ajutate persoanele care se confruntă cu probleme de sănătate mintală și pe politicile de prevenire. Comunicarea se bazează pe **trei principii directe care trebuie să se aplice fiecărui cetățean al UE**: (i) să le asigure accesul la o prevenire adecvată și eficientă, (ii) să le asigure accesul la asistență pentru îngrijirea sănătății mintale și tratament de înaltă calitate și la prețuri accesibile și (iii) să le permită să se reintegreze în societate după recuperare.

Aceste principii directe stau la baza tuturor aspectelor acestei inițiative și sunt reflectate direct în capitolele acestea.

Abordarea cuprinzătoare a sănătății mintale din prezent face apel la actorii naționali și regionali, la sectoarele politicii în domeniul sănătății și la alte sectoare și la părțile interesate relevante, de la organizații ale pacienților și ale societății civile la mediul academic și industrie, îndemnându-i să colaboreze. Scopul său este de a institui instrumente care să stimuleze schimbarea, inclusiv la nivel mondial, să confere dinamism structurilor existente și să monitorizeze acțiunile întreprinse.

Inițiativa va sprijini statele membre în eforturile lor de a atinge obiectivele Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) privind bolile netransmisibile până în 2025⁸ și obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD)⁹ până în 2030, inclusiv în ceea ce privește sănătatea mintală.

a. Integrarea sănătății mintale în toate politicile

O abordare cuprinzătoare trebuie să recunoască influența factorilor biologici și psihologici, precum și importanța familiei, a comunității, a economiei, a societății, a mediului și a securității. Aceasta include rolul combinației dintre muncă și îngrijire, mediul școlar și locul de muncă, lumea digitală și factorii determinanți ai sănătății, și anume factorii sociali (de exemplu nivelurile de violență suferită, genul, comportamentul, educația¹⁰), economici (de exemplu instabilitatea, inflația, sărăcia și șomajul) și comerciali (de exemplu, presiunea exercitată de marketingul agresiv).

Prin urmare, sunt necesare politici în domenii precum educația, tineretul, artele și cultura, mediul, ocuparea forței de muncă, coeziunea, cercetarea și inovarea, protecția socială, dezvoltarea urbană durabilă și lumea digitală pentru a îmbunătăți sănătatea mintală și a sprijini reziliența în ceea ce privește sănătatea mintală. Obstacolele din calea unei stări bune de sănătate mintală nu pot fi depășite doar în cadrul sistemului de sănătate¹¹.

⁸ [On the road to 2025 \(Pe drumul spre 2025\) \(whi.int\)](#).

⁹ Ținta ODD 3.4 | Bolile netransmisibile și sănătatea mintală: reducerea cu o treime, până în 2030, a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și promovarea sănătății mintale și bunăstării.

¹⁰ [Education: a neglected social determinant of health \(Educația: un factor social determinant al sănătății\) - The Lancet Public Health](#).

¹¹ [Fitter Minds, Fitter Jobs: From Awareness to Change in Integrated Mental Health, Skills and Work Policies | Mental Health and Work | \(Minți mai puternice, lucrători mai puternici: de la conștientizare la schimbare în](#)

Factorii determinanți ai sănătății mintale interacționează cu inegalitățile existente în societate, expunând unele persoane unui risc mai mare de sănătate mintală precară decât altele. Atunci când **discriminarea** pe criterii de gen, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală, **violența și ura** acționează ca o cauză a sănătății mintale precare, promovarea egalității în societățile noastre este un instrument important de prevenire. Comisia a adoptat cinci strategii privind egalitatea¹² în 2020 și 2021 pentru a realiza progrese în direcția unei **Uniuni a egalității**. Toate strategiile subliniază riscul de discriminare care conduce la o sănătate mintală mai precară. Copilăria este o etapă esențială a vieții pentru determinarea sănătății mintale viitoare, astfel cum se subliniază în **Strategia UE privind drepturile copilului**¹³, care solicită o abordare cuprinzătoare pentru prevenirea și protejarea copiilor împotriva oricărei forme de violență.

Anul European al Tineretului 2022 s-a axat pe restabilirea unei perspective pozitive pentru tineri și a inclus activități de sprijinire a sănătății mintale și a bunăstării tinerilor. **Anul european al competențelor** va promova în cursul anului 2023 investițiile în formare și perfecționare pentru a spori oportunitățile de viață și a îmbunătăți adaptabilitatea persoanelor și a lucrătorilor la schimbare, aspecte relevante pentru promovarea unei abordări cuprinzătoare a sănătății mintale.

O politică în domeniul sănătății mintale care produce rezultate pentru toți trebuie să funcționeze în toate domeniile de politică relevante. De exemplu, există un număr tot mai mare de cercetări care indică înțelegerea interconectării și a reconectării la natură ca având un impact pozitiv asupra sănătății mintale. În același timp, impactul poluării asupra sănătății mintale este recunoscut pe scară largă, inclusiv prin poluarea aerului sau prin expunerea cetățenilor la substanțe chimice toxice. Obiectivele și acțiunile din cadrul **Pactului verde european** de promovare a unui mediu curat, a siturilor renaturalizate și refăcute și a ecologizării urbane au un impact pozitiv asupra sănătății noastre fizice și mintale.

Pentru a remedia riscurile legate de utilizarea serviciilor digitale, inclusiv riscurile legate de sănătatea mintală, **Regulamentul privind serviciile digitale**¹⁴ creează un set amplu de obligații de diligență necesară aplicabile intermediarilor online. Pentru a permite căi de atac specifice și pentru a aborda în mod eficace preocupările legate de politicile publice, Regulamentul privind serviciile digitale recunoaște riscurile specifice legate de efectele negative grave asupra **bunăstării fizice și psihice a unei persoane**, precum și consecințele asupra **dezvoltării fizice și mintale a copiilor** care ar putea fi cauzate de utilizarea acestor platforme. Cele mai mari platforme și motoare de căutare, și anume cele care au peste 45 de milioane de utilizatori în Uniune, sunt obligate să evalueze riscurile sistemice pe care le

[politicile integrate de sănătate mintală, de dezvoltare a competențelor și de muncă | Sănătate mintală și încadrarea în muncă](#) OECD iLibrary (oecd-ilibrary.org).

¹² [Strategia privind egalitatea de gen](#); [Strategia privind egalitatea pentru persoanele LGBTIQ](#); [Cadrul strategic privind romii](#); [Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap](#).

¹³ [Strategia UE privind drepturile copilului și Garanția europeană pentru copii \(europa.eu\)](#).

¹⁴ Regulamentul (UE) 2022/2065 al Parlamentului European și al Consiliului privind o piață unică pentru serviciile digitale și de modificare a Directivei 2000/31/CE (Regulamentul privind serviciile digitale), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32022R2065>.

prezintă serviciile lor pentru sănătatea mintală și să adopte măsuri de atenuare a riscurilor identificate¹⁵.

Comisia sprijină deja **transferul celor mai bune practici relevante** de la statele membre și de la părțile interesate pentru a promova sănătatea mintală în toate politicile comunităților¹⁶ prin intermediul Grupului de experți în domeniul sănătății publice¹⁷.

Pentru a sprijini mai bine procesul de elaborare a politicilor, se desfășoară, în prezent, un studiu privind **analiza eficacității extinderii politicilor privind sănătatea mintală și a bunăstării în statele membre**¹⁸.

INIȚIATIVE EMBLEMATICE

1. INIȚIATIVA EUROPEANĂ DE CONSOLIDARE A CAPACITĂȚILOR ÎN DOMENIUL SĂNĂȚĂII MINTALE

- În 2023, în cadrul programului „UE pentru sănătate” Comisia va aloca suma de 11 milioane EUR pentru a sprijini statele membre în **consolidarea capacităților pentru o abordare care să promoveze sănătatea mintală în toate politicile**, împreună cu OMS¹⁹.
- Comisia va aloca suma de 10 milioane EUR²⁰ pentru a sprijini rolul părților interesate în **promovarea sănătății mintale la nivelul comunităților**, punând accentul pe grupurile vulnerabile, inclusiv pe copii și tineri și pe populațiile de migranți/refugiați.
- În 2024, Comisia va lansa un **plan (un set de instrumente) pentru o abordare multidisciplinară a consolidării capacităților în materie de sănătate mintală**²¹.

Statele membre sunt îndemnate să adopte o abordare care să promoveze **sănătatea mintală în toate politicile**. Trebuie să se pună un accent deosebit pe **promovare, prevenire**²²,

¹⁵ Aceasta ar putea include, de exemplu, atenuarea efectelor negative ale recomandărilor personalizate și corectarea criteriilor utilizate în recomandările lor, întreruperea veniturilor din publicitate pentru informații specifice sau adaptarea vizibilității surselor de informații oficiale.

¹⁶ Cum ar fi [Modelul de bune practici al EAAD](#) pentru îmbunătățirea îngrijirii persoanelor care suferă de depresie și prevenirea comportamentului suicidal în Europa, finanțat în cadrul celui de Al treilea program în domeniul sănătății: 2 milion EUR.

¹⁷ https://health.ec.europa.eu/non-communicable-diseases/expert-group-public-health_ro

¹⁸ Sprijin financiar în cadrul [programului legislativ și de lucru „UE pentru sănătate” 2021](#): DP-g-07.2.1 Colectare și sprijin pentru punerea în aplicare a celor mai bune practici inovatoare și a rezultatelor cercetării privind bolile netransmisibile: buget consolidat prin redistribuirea fondurilor: 1 milion EUR.

¹⁹ Printr-un acord de contribuție încheiat cu OMS (buget consolidat prin redistribuirea fondurilor: 11 milioane EUR) în cadrul [programului legislativ și de lucru al Comisiei „UE pentru sănătate” 2022](#): DP-g-22-07.02 Abordarea provocărilor în domeniul sănătății mintale.

²⁰ Sprijin financiar în cadrul [programului legislativ și de lucru „UE pentru sănătate” 2022](#): DP-g-22-07.01/03/04 Cerere de propuneri pentru promovarea sănătății mintale: 10 milion EUR.

²¹ [Consolidarea capacităților în domeniul sănătății mintale](#): program de formare multidisciplinară și program de schimb pentru profesioniștii din domeniul sănătății: 9 milioane EUR.

intervenție timpurie, abordarea **stigmatizării**, asigurarea **incluziunii sociale** a persoanelor care suferă de probleme de sănătate mintală. În plus, statele membre trebuie să sprijine programe care să ajute persoanele să ocupe un loc de muncă sau să participe la programe de reintegrare la locul de muncă. Domeniul digital, inclusiv la locul de muncă, prezintă **riscuri psihosociale** care afectează în mod semnificativ oamenii, organizațiile și economiile²³. Este necesar să se acorde o atenție deosebită promovării echilibrului între viața profesională și cea privată.

b. Promovarea sănătății mintale, a prevenirii și a intervenției timpurii pentru problemele de sănătate mintală

Persoanele care se confruntă cu probleme de sănătate mintală trebuie să știe unde să solicite ajutor. În prezent, serviciile și instrumentele disponibile sunt dispersate și variază destul de mult de la un stat membru la altul. De asemenea, nu sunt suficient de vizibile și cunoscute de oameni. Această situație trebuie să se schimbe.

Promovarea unei stări bune de sănătate mintală, prevenirea problemelor de sănătate mintală și intervențiile timpurii sunt mai eficiente și presupun costuri mai reduse decât tratarea afecțiunilor. **Dovezile economice** privind eficacitatea investițiilor în această abordare sunt cele mai puternice pentru **intervențiile timpurii** axate pe sănătatea mamei și a sugariilor, pe copii și adolescenți, pe sănătatea mintală la locul de muncă (a se vedea capitolul e) precum și pe prevenirea sinuciderii și a autoagresiunii²⁴. Cercetarea trebuie consolidată în acest domeniu pentru a recunoaște mai bine semnalele timpurii de îngrijorare, iar Orizont Europa dispune de un buget alocat în acest sens²⁵.

Sănătatea oamenilor este influențată de experiențele lor de viață și de mediile în care își petrec viața. **Factorii determinanți ai sănătății**, cum ar fi alimentația și activitatea fizică, consumul nociv de alcool, tutun și droguri, precum și **factorii determinanți de mediu, sociali și comerciali**, inclusiv condițiile de viață, condițiile de locuit mai bune, aerul curat, accesul la sport, cultură și spații verzi, un echilibru mai bun între viața profesională și cea privată, precum și riscurile de violență, toate au un impact important asupra sănătății mintale.

Activitatea fizică și sportul au un rol important în promovarea unei stări bune a sănătății mintale. UE va continua să promoveze **sportul și activitatea fizică pentru îmbunătățirea sănătății**, prin intermediul planului de lucru al UE pentru sport și al Săptămânii europene a sportului.

²² [Portalul Centrului Comun de Cercetare privind promovarea sănătății și prevenirea bolilor \(prevenirea depresiei, a stresului la locul de muncă și a demenței\).](#)

²³ În comunicarea privind „Cadrul strategic al UE privind sănătatea și siguranța la locul de muncă 2021-2027”, Comisia recunoaște importanța eliminării riscurilor psihosociale la locul de muncă, inclusiv având în vedere tranziția către digitalizare.

²⁴ <https://www.annualreviews.org/doi/full/10.1146/annurev-publhealth-040617-013629>.

²⁵ [Horizon Europe Health Calls 2023 - The Silver Deal - Person-centred health and care in European regions \(Destination 1\) \(europa.eu\) \[Cereri de propuneri în domeniul sănătății din cadrul programului Orizont Europa 2023 – Pactul pentru vârsta a treia – Servicii de sănătate și de îngrijire axate pe persoane în regiunile europene \(destinația 1\) \(europa.eu\)\].](#)

Intervenția timpurie poate asigura sprijin în timp util și poate preveni deteriorarea în continuare a stării de bine și a sănătății mintale, în special în rândul tinerilor²⁶. De exemplu, intervenția timpurie poate fi esențială pentru recunoașterea și abordarea factorilor de risc și a semnelor diferitelor tipuri de dificultăți cu care s-ar putea confrunta oamenii. De asemenea, numeroase instituții, cum ar fi școlile, locurile de muncă, căminele de bătrâni și închisorile, sunt locuri esențiale pentru promovarea sănătății mintale, prevenire, identificare și intervenție timpurie. **Programele școlare** de promovare a sănătății mintale și a bunăstării și care implică o varietate de actori și servicii²⁷ în comunitate, de exemplu, pot identifica și aborda problemele într-un stadiu incipient.

În 2023, Comisia va lansa o cerere de propuneri pentru ca statele membre și părțile interesate să prezinte **cele mai bune practici** privind promovarea sănătății mintale, prevenirea, depistarea timpurie și intervenția timpurie, prin intermediul portalului UE de bune practici²⁸. Comisia va elabora, împreună cu statele membre, inițiative de abordare a principalilor factori determinanți comportamentali, economici, sociali, de mediu (inclusiv poluarea) transgeneraționali și comerciali ai sănătății mintale prin activități colaborative, în cadrul inițiativei „Healthier Together” (Mai sănătoși împreună)²⁹. Aceasta va sprijini elaborarea de **orientări privind detectarea și intervenția timpurie** și screeningul grupurilor vulnerabile în contextele esențiale, care urmează să fie puse în aplicare de statele membre³⁰. Comisia își va intensifica activitatea privind **cercetarea creierului** prin lansarea de noi proiecte, inclusiv prin utilizarea datelor digitale privind sănătatea³¹, a infrastructurilor de calcul și de simulare³².

INIȚIATIVE EMBLEMATICE

2. INIȚIATIVA EUROPEANĂ DE PREVENIRE A DEPRESIEI ȘI A SUICIDULUI

- Comisia va alocă 6 milioane EUR pentru reducerea riscului ca persoanele să se confrunte cu probleme grave de sănătate mintală prin sprijinirea elaborării și punerii în aplicare a **politicilor de prevenire a depresiei și a suicidului** în statele membre, bazate pe schimbul de bune practici (2023).

3. INIȚIATIVA „MAI SĂNĂTOȘI ÎMPREUNĂ” – SĂNĂTATE MINTALĂ

- Comisia va alocă 8,3 milioane EUR pentru a **consolida componenta de sănătate mintală a inițiativei UE „Mai sănătoși împreună” privind bolile netransmisibile,**

²⁶ [Preventive psychiatry: a blueprint for improving the mental health of young people \[Psihiatrie preventivă: un plan de îmbunătățire a sănătății mintale a tinerilor \(nih.gov\)\]](#).

²⁷ În conformitate cu Recomandarea Consiliului privind căile către succesul școlar.

²⁸ [BP Portal \(europa.eu\)](#) [Portalul de bune practici (europa.eu)].

²⁹ Prin acțiuni finanțate în cadrul [programului „UE pentru sănătate” \(2021-2027\)](#).

³⁰ Prin finanțare în cadrul [programului legislativ și de lucru al Comisiei „UE pentru sănătate” 2022](#) (sprijin tehnic pentru grupurile de experți).

³¹ [Propunerea de regulament referitor la spațiul european al datelor privind sănătatea](#) urmărește să faciliteze un acces mai bun la datele privind sănătatea pentru cercetare și inovare, inclusiv în domeniul cercetării creierului.

³² [Infrastructurile europene de cercetare \(europa.eu\)](#).

cu scopul de a sprijini acțiunile statelor membre de promovare a sănătății mintale, de creare a unor medii și politici favorabile, de îmbunătățire a incluziunii sociale și de combatere a stigmatizării și discriminării asociate cu problemele de sănătate mintală³³.

4. PORTAL DE ACCES DEDICAT PERSOANELOR CARE SE CONFRUNTĂ CU PROBLEME DE SĂNĂTATE MINTALĂ

- Pe portalul UE de bune practici, Comisia va crea un registru al UE³⁴ care va compila **cele mai bune practici** ale statelor membre, pentru a ne ajuta să învățăm unii de la alții și pentru a îndruma oamenii către o asistență eficientă (linii telefonice de urgență, puncte de asistență etc.).
- Pentru a ajuta cetățenii să navigheze printre serviciile de asistență disponibile, statele membre vor fi invitate³⁵ să creeze site-uri naționale ca punct de referință pentru aceștia, cu scopul de a **îmbunătăți accesul la tratament, sprijin și îngrijire**.

5. CODUL EUROPEAN PENTRU SĂNĂTATE MINTALĂ

- Comisia va aloca 2 milioane EUR³⁶ pentru a **le permite persoanelor** care se confruntă cu probleme de sănătate mintală să se ocupe mai bine de propria lor sănătate mintală și de cea a familiilor și îngrijitorilor lor, prin furnizarea unui set de recomandări bazate pe dovezi, care vor fi promovate în mod activ și vor fi disponibile online.

6. DEZVOLTAREA UNUI ECOSISTEM COMUN PENTRU CERCETAREA CREIERULUI

- Comisia va consolida cercetarea în domeniul sănătății creierului, inclusiv în ceea ce privește sănătatea mintală, prin colaborarea strânsă cu statele membre pentru a crea un ecosistem. Acest ecosistem ar reuni cercetătorii și părțile interesate pentru a facilita și coordona activitățile în vederea maximizării investițiilor în cercetare ale UE și ale statelor membre.

Statele membre sunt îndemnate să utilizeze oportunitățile de finanțare ale UE și să colaboreze pentru a **pune în aplicare inițiative și bune practici** privind promovarea sănătății mintale și prevenirea acesteia, să abordeze legăturile dintre **inegalități și sănătatea mintală** prin intensificarea eforturilor de combatere a stigmatizării, discriminării, a discursurilor de incitare la ură și a violenței și să ofere formare, perfecționare și recalificare adecvată a forței de muncă din domeniul sănătății și asistenței sociale în promovarea sănătății mintale și a bunăstării. De asemenea, țările trebuie să abordeze provocările legate de prevenirea problemelor de sănătate mintală din rândul comunităților vulnerabile, să consolideze recunoașterea timpurie a problemelor de sănătate mintală, să ofere intervenții timpurii și sprijin și să abordeze legăturile dintre **excludere, inegalități și sănătatea mintală** prin intensificarea eforturilor de combatere a discriminării, a discursurilor de incitare la ură și a violenței.

³³ [Grupul de experți în domeniul sănătății publice.](#)

³⁴ Portalul UE de bune practici: [BP Portal \(europa.eu\)](#).

³⁵ În cadrul subgrupului privind sănătatea mintală al Grupului de experți din domeniul sănătății publice.

³⁶ [2023 EU4Health Work Programme \(Programul de lucru „UE pentru sănătate” 2023\) \(europa.eu\)](#).

c. Îmbunătățirea sănătății mintale a copiilor și tinerilor

Europa se confruntă cu o **înrăutățire a sănătății mintale în rândul generațiilor noastre mai tinere**. În timpul pandemiei de COVID-19, majoritatea copiilor au lipsit de la școală și au fost privați de interacțiune socială și activitate fizică, iar depresia în rândul tinerilor a crescut de peste două ori³⁷. Singurătatea, o componentă importantă a bunăstării și a sănătății mintale, a atins niveluri alarmante. În 2022, una din cinci persoane cu vârste cuprinse între 16 și 25 de ani a raportat că se simte singură în cea mai mare parte a timpului³⁸.

Sărăcia în rândul copiilor poate avea efecte negative asupra sănătății mintale. Recomandarea Consiliului de instituire a unei **Garanții europene pentru copii**³⁹ abordează unele dintre provocările respective. Programele de prevenire a comportamentului agresiv în școli⁴⁰ reprezintă o modalitate eficientă de a sprijini bunăstarea psihologică a copiilor și a tinerilor.

Tinerii se confruntă din ce în ce mai mult cu anxietatea, tristețea sau teama, autoagresiunea, stima de sine scăzută, comportamentul agresiv și tulburările de alimentație. Copiii strămutați forțat și copiii migranți, inclusiv cei care au fost forțați să fugă din calea războiului de agresiune al Rusiei în Ucraina, precum și copiii care sunt victime ale exploatarei sexuale, ale altor infracțiuni și abuzuri, sunt deosebit de expuși riscurilor.

Copiii sunt afectați de diferiți factori determinanți interconectați de sănătate, de mediu, sociali și comerciali, precum și de consecințele infracțiunilor online, cum ar fi abuzul sexual online asupra copiilor. Există situații în care copiii și tinerii se confruntă cu adversități pe parcursul unora dintre anii de viață **în care sunt cei mai vulnerabili și în care li se formează personalitatea, iar acest lucru le poate influența sănătatea fizică și mintală de-a lungul întregii vieți**.

Tinerii sunt, de asemenea, puternic preocupați de schimbările climatice și de declinul biodiversității. Un sondaj recent⁴¹ a concluzionat că 75 % din copiii și tinerii respondenți consideră că viitorul lor este „înfricoșător”. În același timp, studiul a arătat că anxietatea și stresul induse de climă au fost corelate cu percepția unui răspuns guvernamental necorespunzător și cu sentimentele asociate de trădare. Angajamentele UE de a atinge neutralitatea climatică până în 2050 și de a respecta Cadrul global pentru biodiversitate de la Kunming-Montreal sunt, prin urmare, importante și pentru sănătatea mintală a copiilor noștri.

Instrumentele digitale pot avea un impact pozitiv asupra sănătății mintale (de exemplu, prin asigurarea accesului la informații, grupuri de sprijin și servicii de terapie), dar și unul negativ. Este necesară trecerea la **un spațiu digital mai sigur și mai sănătos pentru copii**⁴². Acest

³⁷ De la nivelurile anterioare pandemiei (2019 sau cel mai apropiat an) la nivelurile din perioada pandemiei (aprilie 2020 – august 2021): [Health at a Glance: Europe report, 2022](#) (Sănătatea pe scurt: raport privind Europa, 2022).

³⁸ [Loneliness publications \(europa.eu\)](#) (Publicații privind singurătatea).

³⁹ [Recomandarea Consiliului de instituire a unei Garanții europene pentru copii](#).

⁴⁰ [Well-being at school | European Education Area \(europa.eu\)](#) (Spațiul european al educației | Bunăstare la școală).

⁴¹ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2542519621002783>.

⁴² [Crearea unui internet mai bun pentru copii | Conturarea viitorului digital al Europei \(europa.eu\)](#).

spațiu include: protejarea acestora împotriva conținutului inadecvat, a recoltării intruzive a informațiilor și a comercializării online agresive a alimentelor și băuturilor nesănătoase, a standardelor de frumusețe și a alcoolului și tutunului, o utilizare prudentă a platformelor de comunicare socială, abordarea abuzului sexual online asupra copiilor, a accesului la droguri ilicite și la noi substanțe psihoactive, cu măsuri de protecție împotriva hărțuirii cibernetice, a discursului de incitare la ură, a timpului excesiv petrecut în fața ecranului și a editării digitale a imaginilor; o utilizare echilibrată a jocurilor, care contribuie la prevenirea utilizării compulsive și a efectelor negative asupra vieții de zi cu zi.

În ceea ce privește dezvoltarea fizică și mintală a copiilor⁴³, **Regulamentul privind serviciile digitale**⁴⁴ recunoaște anumite riscuri sistemice care decurg din proiectarea sau funcționarea serviciilor și sistemelor, inclusiv a sistemelor algoritmice, ale serviciilor desemnate drept „platforme online foarte mari” sau „motoare de căutare online foarte mari”. Astfel de riscuri pot apărea, de exemplu, în ceea ce privește proiectarea de interfețe online care exploatează intenționat sau neintenționat punctele slabe și lipsa de experiență a minorilor sau care pot crea dependență.

Pentru platformele care nu sunt desemnate ca fiind „foarte mari”, Regulamentul privind serviciile digitale impune, de asemenea, măsuri specifice pentru o mai bună **protecție a minorilor în mediul online**, de exemplu prin proiectarea interfeței lor sau a unor părți ale acesteia cu cel mai înalt nivel de confidențialitate, siguranță și securitate pentru minori în mod implicit, prin adoptarea unor standarde de protecție sau prin participarea la coduri de conduită relevante. În plus, Regulamentul privind serviciile digitale interzice furnizorilor de platforme online să prezinte publicitate online pe interfața lor, atunci când au cunoștință, cu o certitudine rezonabilă, că destinatarul serviciului este minor.

Strategia „Un internet mai bun pentru copii” (BIK +)⁴⁵, complementară Regulamentului privind serviciile digitale, oferă sprijin pentru sănătatea mintală a copiilor în mediul online, prin intermediul **centrelor pentru un internet mai sigur** și al portalului BIK, care oferă copiilor, familiilor și profesorilor o multitudine de resurse adecvate vârstei. Aceste linii de asistență telefonică ale centrelor pentru un internet mai sigur oferă sprijin practic și consiliere copiilor care se confruntă cu probleme online, cum ar fi hărțuirea cibernetică, racolarea minorilor în scopuri sexuale și conținutul perturbator, precum și părinților sau tutorilor lor.

Atunci când doresc să își exprime îngrijorările, copiii se află într-o situație mai vulnerabilă decât adulții. În conformitate cu Strategia UE privind drepturile copilului, Comisia va prezenta în 2024 o inițiativă privind sistemele integrate de protecție a copilului, care va încuraja toate autoritățile și serviciile relevante să colaboreze mai bine în cadrul unui sistem care pune copilul în centrul atenției. Copiii vor fi consultați în pregătirea acestei strategii, inclusiv cu privire la dimensiunea sănătății mintale, în cadrul nou-createi platforme a UE de participare a copiilor („EU Children's Participation Platform”). **Vocea copiilor trebuie să fie**

⁴³ Articolul 34 alineatul (2) literele (b) și (d).

⁴⁴ [Regulamentul privind serviciile digitale](#).

⁴⁵ Un deceniu digital pentru copii și tineri: noua strategie europeană „Un internet mai bun pentru copii” (BIK+) COM/2022/212 final.

auzită și, în acest scop, sunt necesare instrumente și inițiative specifice. Comisia va sprijini punerea în aplicare a **strategiei UE pentru o combatere mai eficace a exploatării sexuale a copiilor și a abuzului sexual asupra copiilor**⁴⁶ prin îmbunătățirea prevenirii, a asistenței acordate victimelor și a eforturilor de investigare și urmărire penală. Pentru a aborda **provocările specifice cu care se confruntă copiii și tinerii** care locuiesc în zone rurale sau îndepărtate și care sunt afectați în mod deosebit de insuficiența serviciilor de sprijinire a sănătății mintale, Comisia va include acțiuni specifice în cadrul planului de acțiune rurală al UE. Comisia se va asigura că, prin măsurile adoptate, **Corpul european de solidaritate** va continua să sprijine activitățile legate de prevenire, promovare și sprijin în domeniul sănătății, în conformitate cu inițiativa HealthyLifestyle4All⁴⁷, acordând o atenție deosebită sprijinirii categoriilor sociale vulnerabile și defavorizate.

Prevenirea și intervențiile timpurii efectuate de profesioniști care intră în contact cu copiii, cum ar fi profesorii, pot promova reziliența copiilor și a tinerilor în ceea ce privește sănătate mintală și pot atenua potențialele prejudicii, oferindu-le în special posibilitatea să își exprime părerile. Grădinițele și școlile reprezintă un cadru ideal pentru a ajuta copiii să deprindă competențele necesare pentru a-și regla emoțiile și pentru a-și înțelege mai bine sănătatea mintală, dezvoltând competențe precum empatia și consolidând conștientizarea și încrederea în sine. Acest lucru necesită personal instruit în mod adecvat, o investiție demnă care poate contribui la reducerea stigmatizării în ceea ce privește problemele de sănătate mintală și la construirea unei societăți mai reziliente și bazate pe coeziune. S-a demonstrat că inițiativele școlare, inclusiv abordările holistice ale sănătății mintale, îmbunătățesc sănătatea mintală a elevilor, competențele cognitive, nivelul de atenție, rezultatele academice și rezistența la factorii de stres⁴⁸. Child **Helpline** International⁴⁹ oferă asistență în domeniul sănătății mintale pentru copii, care poate include sprijin emoțional, psihologic și uneori juridic pentru copiii care apelează linia de asistență telefonică.

Comisia va sprijini statele membre în punerea în aplicare a **Garanției europene pentru copii**, în conformitate cu planurile lor naționale de acțiune și prin intermediul fondurilor UE, în special al Fondului social european Plus, precum și prin facilitarea schimbului de bune practici între coordonatorii Garanției pentru copii. Țările vor fi, de asemenea, sprijinite în eforturile lor de consolidare a capacității naționale pentru profesioniștii din domeniul sănătății și alți profesioniști și vor fi invitate să utilizeze oportunitățile financiare oferite de bugetul UE pentru a intensifica acțiunile de prevenire și intervenție timpurie în afara sectorului sănătății, și anume în mediul educațional. De asemenea, Comisia va **monitoriza progresele** înregistrate prin intermediul semestrului european.

⁴⁶ [EU Strategy for a more effective fight against child sexual abuse \(europa.eu\)](#) [Strategia UE pentru combaterea mai eficace a abuzului sexual asupra copiilor (europa.eu)].

⁴⁷ [Inițiativa HealthyLifestyle4All | Sport \(europa.eu\)](#).

⁴⁸ [How school systems can improve health and well-being: topic brief: mental health \(who.int\)](#) [Modul în care sistemele școlare pot îmbunătăți sănătatea și bunăstarea: scurtă prezentare: sănătatea mintală (who.int)].

⁴⁹ [Home - Child Helpline International: funded under the Citizens, Equality, Rights and Values programme \(Pagina de pornire - Child Helpline International: finanțată în cadrul programului „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori”\)](#).

Comisia va continua să pună în aplicare **Strategia UE pentru tineret (2019-2027)**⁵⁰ în scopul îmbunătățirii sănătății mintale și a bunăstării și pentru a pune capăt stigmatizării.

Comisia va consolida promovarea sănătății mintale în mediile educaționale prin sprijinirea punerii în aplicare a inițiativei privind **Căile către succesul școlar**⁵¹. Grupul de experți al Comisiei privind mediile de învățare favorabile pentru grupurile expuse riscului de rezultate slabe și pentru sprijinirea bunăstării în școli va elabora, în 2024, orientări privind o abordare sistemică, **la nivelul întregii școli, a bunăstării** pentru factorii de decizie de la nivel local, regional și național și pentru școli⁵². Comisia va propune un set de instrumente de autoevaluare și **de autoîmbunătățire privind bunăstarea în școli** și va prezenta recomandări pentru activități de sensibilizare la nivel național și la nivelul UE. Vor fi disponibile oportunități de finanțare pentru proiecte prin intermediul programului Erasmus+ și al Corpului european de solidaritate, pentru a promova sănătatea mintală și bunăstarea tinerilor, iar activitatea pe termen lung de formare și cooperare Erasmus+ privind „**Sănătatea mintală în activitățile pentru tineret**” va continua să sensibilizeze și să dezvolte educația pentru sănătate mintală.

INIȚIATIVE EMBLEMATICE

7. REȚEAUA DE SĂNĂTATE MINTALĂ PENTRU COPII ȘI TINERI

- În 2024, Comisia va sprijini crearea unei rețele de sănătate mintală pentru copii și tineri, pentru a face schimb de informații, de sprijin reciproc și de informare prin intermediul tinerilor ambasadori⁵³.

8. SĂNĂTATEA COPIILOR LA 360 DE GRADE

- În 2023, Comisia va elabora **un set de instrumente de prevenire** axat pe prevenirea și depistarea timpurie a copiilor expuși riscurilor și pe abordarea legăturilor dintre sănătatea mintală și fizică și principalii factori determinanți pentru sănătate⁵⁴. Se va acorda o atenție deosebită riscurilor de comportament agresiv în instituțiile de învățământ.

9. PRIMA INIȚIATIVĂ EMBLEMATICĂ PENTRU TINERI (O INIȚIATIVĂ EMBLEMATICĂ A INSTRUMENTULUI DE SPRIJIN TEHNIC 2023⁵⁵)

- În 2023, Comisia va dezvolta **instrumente pentru copii și tineri** pentru a aborda în mod activ, de exemplu, stilurile de viață sănătoase și prevenirea problemelor de sănătate mintală, în strânsă cooperare cu copiii și tinerii⁵⁶ (2 milioane EUR).

⁵⁰ [EUR-Lex - 42018Y1218\(01\) - RO - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁵¹ [EUR-Lex - 32022H1209\(01\) - RO - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁵² Aceste orientări trebuie să includă bunăstarea mintală și prevenirea hărțuirii și, de asemenea, să abordeze stresul la locul de muncă al cadrelor didactice și violența, precum și hărțuirea cadrelor didactice, ca parte a unei abordări la nivelul întregii școli. Link: <https://osha.europa.eu/en/publications/occupational-safety-and-health-and-education-whole-school-approach#:~:text=A%20Whole%20School%20Approach%20to,pupils%20in%20school%20safety%20management>

⁵³ În cadrul inițiativei „Mai sănătoși împreună” și finanțată în cadrul [programului „UE pentru sănătate”](#).

⁵⁴ În cadrul inițiativei „Mai sănătoși împreună” și finanțată în cadrul [programului „UE pentru sănătate”](#).

⁵⁵ 2 milioane EUR alocați în cadrul [programului de lucru IST 2023](#); proiectul va fi lansat în toamna anului 2023.

10. ECRANE SĂNĂTOASE, TINERI SĂNĂTOȘI

Comisia va sprijini următoarele activități:

- continuarea punerii în aplicare a strategiei „Un internet mai bun pentru copii” (BIK +)⁵⁷;
- orientări practice pentru autorități privind **îmbunătățirea protecției copiilor în lumea digitală**, completate de o monitorizare a impactului transformării digitale asupra bunăstării copiilor prin intermediul portalului „Un internet mai bun pentru copii”;
- **codul de conduită privind proiectarea adaptată vârstei**⁵⁸, care urmează să fie facilitat de Comisie pe baza noilor norme din Regulamentul privind serviciile digitale;
- facilitarea continuării și consolidării activității în baza **Codului de conduită privind combaterea discursurilor ilegale de incitare la ură din mediul online**, în temeiul Regulamentului privind serviciile digitale⁵⁹.

Comisia încurajează statele membre să colaboreze în ceea ce privește politicile și inițiativele care vizează provocările specifice legate de **sănătatea mintală a copiilor și tinerilor** și să abordeze legăturile dintre problemele de sănătate mintală și factorii determinanți ai sănătății și utilizarea instrumentelor digitale. Comisia invită statele membre să identifice copiii ca grup-țintă prioritar în strategiile lor naționale în materie de sănătate mintală și să creeze rețele cu familii, școli, tineri și alte părți interesate și instituții implicate în sănătatea mintală a copiilor. Statele membre sunt îndemnate să asigure **copiilor** un acces mai bun la servicii de sănătate mintală, precum și acces egal și ușor la o alimentație sănătoasă și la activitate fizică regulată, posibilitatea de a trăi în medii sigure și favorabile și de a fi protejați împotriva consumului de alcool, tutun și droguri și împotriva efectelor negative ale utilizării digitale. Statele membre sunt invitate să **pună în aplicare abordările inovatoare și bunele practici** identificate în inițiativa „Mai sănătoși împreună” în ceea ce privește sănătatea mintală a copiilor și a tinerilor și să participe la activitatea de colaborare din cadrul inițiativei pentru a **aborda impactul factorilor determinanți ai sănătății**, inclusiv al factorilor economici, comerciali, sociali și de mediu, precum și impactul transformării digitale asupra sănătății mintale și a bunăstării copiilor și tinerilor.

d. Acordarea de ajutor pentru persoanele cele mai defavorizate

Bolile psihice sunt asociate cu multe forme de inegalitate și este necesar să se acorde o atenție deosebită persoanelor aflate în **situații vulnerabile**. Persoanele pot face parte din unul sau

⁵⁶ Comisia va oferi [sprijin tehnic](#), împreună cu UNICEF, Ciprului, Italiei, Sloveniei și Andaluziei, pentru a consolida colaborarea între diferite sectoare: sănătate, educație, servicii sociale și sisteme de protecție a copilului: .

⁵⁷ [Strategia „Un internet mai bun pentru copii”](#).

⁵⁸ Codul de conduită privind proiectarea adecvată vârstei va sprijini punerea în aplicare a articolului 28 din Regulamentul privind serviciile digitale și va fi recunoscut drept cod în temeiul articolului 45 din regulamentul menționat.

⁵⁹ Implicarea Comitetului european pentru servicii digitale este prevăzută pentru orice cod de conduită din Regulamentul privind serviciile digitale.

mai multe grupuri vulnerabile în același timp, cum ar fi, de exemplu, mamele singure care se confruntă cu sărăcia sau persoanele cu handicap care se recuperează în urma unei boli grave.

În contextul provocării schimbărilor demografice, **serviciile de sănătate mintală, sociale și de îngrijire pe termen lung** trebuie să fie accesibile, la prețuri abordabile, integrate⁶⁰, bazate pe comunitate și ușor de utilizat. **Persoanele în vârstă**⁶¹ trebuie să aibă posibilitatea de a alege un stil de viață sănătos și activ, de a-și gestiona propria sănătate mintală și de a-și spori interacțiunile sociale⁶² și de a reduce singurătatea. Trebuie încurajate soluțiile creative, cum ar fi locuințele intergeneraționale.

Comisia sensibilizează opinia publică cu privire la necesitatea de a aborda **problema singurătății și a izolării sociale** pentru a promova o stare bună de sănătate mintală⁶³ și va sprijini statele membre prin colectarea și transferul de bune practici prin intermediul portalului UE de bune practici.

Femeile sunt aproape de două ori mai susceptibile decât bărbații să se confrunte cu depresia. Acest risc este generat de factori multipli, precum biologia, circumstanțele vieții și factorii de stres cultural⁶⁴.

Victimele **violentei de gen** sunt deosebit de vulnerabile. Comisia va consolida protecția și sprijinul acordat **victimelor violentei de gen**, inclusiv ale violentei cibernetice, prin punerea în aplicare a viitoarelor obligații ale UE în temeiul **Convenției de la Istanbul**⁶⁵ și al viitoarei directive a UE privind **violența împotriva femeilor și violența domestică**⁶⁶. Comisia va aborda prevenirea și combaterea **practicilor dăunătoare împotriva femeilor și fetelor**⁶⁷ și va institui o rețea a UE pentru prevenirea **violentei bazate pe gen** și a violentei domestice. Este necesar să se abordeze **depresia postnatală** și alte probleme de sănătate mintală care pot apărea în timpul sarcinii și ulterior, pentru a proteja sănătatea mintală atât a copiilor, cât și a femeilor⁶⁸. Proiectul HappyMums, finanțat de UE⁶⁹, va explora mecanismele fiziologice pentru a permite intervenții clinice eficiente, bazate pe date științifice. De asemenea, este necesară soluționarea unor probleme precum accesul inegal la locuri de muncă, inclusiv la contracte pe perioadă determinată și/sau la egalitate de remunerare, împărțirea inegală a sarcinilor domestice și familiale, precum și presiunile economice și dependențele cu care se confruntă femeile. Comisia va contribui la îmbunătățirea situației prin asigurarea faptului că

⁶⁰ Un sistem integrat de îngrijire pentru persoanele în vârstă înseamnă că adulții în vârstă beneficiază de asistența medicală de care au nevoie, în locul și în momentul în care au nevoie de aceasta: [Ageing and Health unit \(who.int\)](#) [Unitatea „Îmbătrânire și sănătate” (who.int)].

⁶¹ În 2021, peste 20,8 % din populația UE avea peste 65 de ani, preconizându-se că această cifră va crește la 30,3 % până în 2058: [Concluziile Consiliului privind integrarea problematicii îmbătrânirii în politicile publice](#).

⁶² [Drepturile omului, participarea și bunăstarea persoanelor în vârstă în era digitalizării. Concluziile Consiliului. Loneliness \(europa.eu\) \(Singurătatea\)](#).

⁶³ [WMH REVIEW FINAL \(who.int\)](#) [REVIZUIREA WMH FINALĂ (who.int)].

⁶⁴ Istanbul Convention: [Action against violence against women and domestic violence](#) (Convenția de la Istanbul: acțiuni împotriva violentei împotriva femeilor și a violentei domestice).

⁶⁵ [EUR-Lex - 52022PC0105 - RO - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

⁶⁶ [Commission work programme 2023](#) (Programul legislativ și de lucru al Comisiei pentru 2023).

⁶⁷ <https://cordis.europa.eu/project/id/101057390>

⁶⁸ [Proiectul HappyMums](#).

statele membre transpun și aplică în mod corect și integral legislația UE privind egalitatea de șanse și egalitatea de tratament între femei și bărbați în materie de ocupare a forței de muncă și de ocupație, privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată a părinților și îngrijitorilor, precum și privind transparența salarială.

Discriminarea pe motive de orientare sexuală, identitate de gen, exprimare de gen sau caracteristici sexuale poate avea, de asemenea, un impact asupra sănătății mintale, în special pentru tineri. Suferința psihologică generată prin confruntarea cu experiențe de marginalizare, discriminare și stigmatizare („stresul minorităților”) crește riscul de comportament suicid, autoagresiune sau depresie și trebuie abordată în conformitate cu Strategia privind egalitatea pentru persoanele LGBTIQ 2020-2025⁷⁰.

Violența fizică și sexuală și amenințările cu care se confruntă **victimele traficului de persoane** au consecințe pe termen lung asupra sănătății mintale⁷¹. Directiva privind prevenirea și combaterea traficului de persoane recunoaște nevoile speciale ale victimelor cu probleme de sănătate mintală și oferă servicii de sănătate specializate, precum și sprijin pe termen lung în procesul de recuperare și reabilitare. Comisia facilitează și promovează programe de sprijinire a victimelor în procesul de recuperare și reintegrare⁷², cum ar fi serviciile de recuperare fizică și psihică, prin intermediul Fondului pentru azil, migrație și integrare⁷³.

Multe probleme de sănătate pot genera sau pot exacerba problemele de sănătate mintală, de exemplu, în rândul **pacienților bolnavi de cancer**, având în vedere că aceasta este a doua cauză principală de deces. Cancerul nu afectează doar corpul, ci afectează și mintea și sentimentele și conduce adesea la depresie, anxietate și teamă.

Adesea, handicapurile pot expune persoanele unui risc mai mare de a dezvolta probleme de sănătate mintală și acest lucru poate necesita adaptarea abordărilor în conformitate cu strategia privind drepturile **persoanelor cu handicap**⁷⁴, care se referă la acțiuni deosebit de relevante pentru persoanele cu dizabilități mintale și intelectuale, cum ar fi promovarea punerii în aplicare de către statele membre a bunelor practici de dezinstiționalizare în domeniul sănătății mintale.

Autonomia, independența și participarea la viața socială sunt legate de sănătatea mintală, care este deosebit de relevantă pentru persoanele în vârstă și pentru persoanele cu handicap. Prin urmare, este esențial să se asigure accesibilitatea fizică, socială și financiară, inclusiv prin

⁷⁰ [O Uniune a egalității: Strategia privind egalitatea pentru persoanele LGBTIQ 2020-2025](#).

⁷¹ [Study on the economic, social and human costs of trafficking in human beings within the EU - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#) (Studiu privind costurile economice, sociale și umane ale traficului de persoane în UE – Oficiul pentru Publicații al UE).

⁷² În conformitate cu [EU Strategy on Combatting Trafficking in Human Beings \(2021-2025\)](#) (Strategia UE privind combaterea traficului de persoane 2021-2025).

⁷³ [Asylum, Migration and Integration Fund \(2021-2027\) \(europa.eu\)](#) [Fondul pentru azil, migrație și integrare (2021-2027)].

⁷⁴ În 2021, Comisia Europeană a adoptat [Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap](#) (2021-2030), în conformitate cu Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap, la care UE și statele sale membre sunt părți.

îmbunătățirea accesului la piața muncii și prin facilitarea reinsertiei profesionale a acestora. Două dintre orientările pentru angajatori incluse în Pachetul privind ocuparea forței de muncă în rândul persoanelor cu handicap vizează lucrătorii care suferă de boli cronice și reinsertia profesională a acestora⁷⁵. De asemenea, Comisia va adopta orientări pentru statele membre în ceea ce privește **viața independentă și incluziunea** în comunitate înainte de sfârșitul anului 2023, iar în 2024 va prezenta un cadru pentru serviciile sociale de excelență pentru persoanele cu handicap, inclusiv pentru sănătatea mintală.

S-a raportat că simptomele **post-COVID**, cunoscute în general ca COVID de lungă durată, au un impact negativ asupra sănătății mintale⁷⁶, iar sănătatea mintală precară poate crește riscul de apariție a sindromului post-COVID. În 2023, Comisia va înființa o **rețea cu experți din statele membre privind COVID de lungă durată**.

Refugiații și persoanele strămutate, în special persoanele care fug din calea războiului, persecutării sau conflictului (cum ar fi persoanele strămutate din Ucraina) sunt mai predispuse să dezvolte probleme de sănătate mintală⁷⁷ și sunt necesare răspunsuri timpurii pentru a reduce suferința. În acest context, Comisia va continua să contribuie la consolidarea sprijinului psihosocial pentru persoanele strămutate și, în special, la furnizarea de prim ajutor psihologic persoanelor afectate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei⁷⁸.

Comisia va lansa o cerere de propuneri în cadrul Fondului pentru azil, migrație și integrare⁷⁹, cu scopul de a reduce obstacolele cu care se confruntă migranții în ceea ce privește accesul la servicii de sănătate, inclusiv la servicii de sănătate mintală și sprijin psihologic.

Problemele de sănătate mintală sunt frecvente în rândul **persoanelor fără adăpost**⁸⁰, iar lipsa de adăpost pe termen lung și în mod repetat consolidează sănătatea mintală și handicapul. În cadrul **platformei europene de combatere a lipsei de adăpost** sunt abordate provocările legate de sănătatea mintală.

Romii pot fi expuși unui risc mai mare de probleme de sănătate mintală, având în vedere situația lor adesea dificilă, cauzată de venituri socioeconomice reduse, circumstanțe și excluziune, lipsa accesului la educație și la locuri de muncă, locuințe inadecvate, segregare, excludere și discriminare, inclusiv în ceea ce privește aspectele legate de sănătate. Cadrul

⁷⁵ [Pachetul privind ocuparea forței de muncă în rândul persoanelor cu handicap](#).

⁷⁶ [Long COVID and mental health correlates: a new chronic condition fits existing patterns - PubMed \(nih.gov\)](#) [[Corelația dintre efectele pe termen lung ale infecției cu virusul SARS-Cov-2 și sănătatea mintală: o nouă afecțiune cronică se potrivește modelelor existente – PubMed \(nih.gov\)](#)].

⁷⁷ Potrivit OMS, se estimează că 1 din 5 persoane care se confruntă în prezent cu distrugerile provocate de război se va confrunta cu o afecțiune psihică în următorii 10 ani, iar 1 din 10 persoane va suferi de o afecțiune gravă, cum ar fi tulburări de stres posttraumatic sau psihoze.

⁷⁸ A se vedea acțiunea emblematică privind sprijinirea sănătății mintale pentru persoanele strămutate și afectate din Ucraina.

⁷⁹ [Asylum, Migration and Integration Fund \(2021-2027\) \(europa.eu\)](#) [Fondul pentru azil, migrație și integrare (2021-2027)].

⁸⁰ *Nicholas Pleace (2023) Social and healthcare services for homeless people: a discussion paper forthcoming in European Platform on Combatting Homelessness* (Servicii sociale și de sănătate pentru persoanele fără adăpost: un document de reflecție care urmează să fie publicat în cadrul Platformei europene pentru combaterea lipsei de adăpost).

strategic al UE pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor include obiectivul sectorial de îmbunătățire a sănătății romilor și de favorizare a accesului egal efectiv la asistență medicală și servicii sociale de calitate⁸¹.

Victimele infracțiunilor, în special cele care au suferit prejudicii considerabile din cauza gravității infracțiunii sau din cauza caracteristicilor lor personale, cum ar fi victimele terorismului, victimele traficului de persoane, victimele infracțiunilor motivate de ură, copiii victime sau orice altă victimă care are nevoie de asistență psihologică trebuie să aibă acces gratuit la acest ajutor și atât timp cât este necesar. În perspectiva viitoarei **revizuirii a Directivei privind drepturile victimelor**⁸², Comisia lucrează la consolidarea accesului victimelor la asistență psihologică, în special prin acordarea de asistență psihologică gratuită atât timp cât este necesar pentru toate victimele care au nevoie de un astfel de ajutor.

Persoanele **care locuiesc în zone rurale sau îndepărtate**, cum ar fi fermierii, se confruntă cu provocări specifice de sănătate mintală legate de riscul deconectării și de lipsa accesului la servicii de sănătate mintală. Ratele de suicid în rândul fermierilor sunt cu 20 % mai mari decât media națională în anumite state membre⁸³, motiv pentru care se va acorda sprijin pentru consolidarea rezilienței acestora. Fondurile PAC pot sprijini activitățile de sensibilizare, inclusiv în domeniul sănătății mintale, de exemplu prin intermediul serviciilor de consiliere agricolă. În plus, ar putea fi mobilizate și alte fonduri, cum ar fi Fondul social european Plus sau Fondul european de dezvoltare regională, pentru a spori investițiile în serviciile de sprijin social din zonele rurale și îndepărtate și, astfel, pentru a garanta că acestea sunt accesibile fermierilor și lucrătorilor agricoli aflați în dificultate, indiferent de locul lor de reședință.

⁸¹ https://commission.europa.eu/system/files/2021-01/eu_roma_strategic_framework_for_equality_inclusion_and_participation_for_2020_-_2030_0.pdf.

⁸² Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului, JO L 315, 14.11.2012, p. 57.

⁸³ Raportul din 2018 al Serviciului de Sănătate Publică din Franța

INIȚIATIVE EMBLEMATICE

11. PROTEJAREA VICTIMELOR INFRAȚIUNILOR

- Până în al doilea trimestru al anului 2023, Comisia va încerca să îmbunătățească accesul victimelor infracțiunilor la sprijin psihologic și de sănătate mintală prin revizuirea Directivei de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității.

12. MISIUNEA PRIVIND CANCERUL: PLATFORMĂ PENTRU TINERII SUPRAVIEȚUITORI AI CANCERULUI

- Comisia va pune la dispoziția **tinerilor supraviețuitori ai cancerului** o platformă care să îi ajute să își îmbunătățească sănătatea mintală, prin intermediul misiunii privind cancerul din cadrul programului Orizont Europa⁸⁴.
- Comisia va sprijini colaborarea dintre statele membre pentru a oferi sprijin psihologic pacienților bolnavi de cancer, îngrijitorilor și familiilor acestora (8 milioane EUR)⁸⁵.

Comisia încurajează statele membre să asigure un acces mai mare la instrumente digitale cu o capacitate dovedită de utilizare pentru persoanele în vârstă, pentru a le îmbunătăți sănătatea mintală și pentru a le ajuta să participe la viața socială. Statele membre sunt încurajate să colecteze date privind starea de sănătate mintală a persoanelor aflate în situații vulnerabile, inclusiv a persoanelor fără adăpost, și privind accesibilitatea serviciilor în zonele marginalizate, îndepărtate și defavorizate. Comisia îndeamnă statele membre să asigure accesul egal și neîngrădit la asistență medicală și servicii sociale de calitate și accesibile, în special pentru grupurile cele mai expuse riscului sau pentru cele din localități marginalizate sau îndepărtate⁸⁶ și să abordeze situația specifică a romilor, prin îmbunătățirea accesului la servicii de sănătate mintală și la măsuri de prevenire primară, de exemplu, prin campanii de sensibilizare. De asemenea, Comisia îndeamnă statele membre să pună în aplicare bune practici pentru dezinstituționalizare, inclusiv pentru copii, și să consolideze tranziția către serviciile de îngrijire în comunitate.

e. Abordarea riscurilor psihosociale la locul de muncă

Oamenii petrec o parte semnificativă a timpului lor la locul de muncă, iar un mediu de lucru propice este esențial pentru sănătate. Stresul și riscurile psihosociale la locul de muncă pot avea un impact asupra sănătății mintale și pot duce la scăderea satisfacției profesionale, la conflicte, reducerea productivității, epuizare, absenteism și fluctuație de personal. Sănătatea

⁸⁴ [EU Mission: Cancer \(europa.eu\)](#) (Misiunea UE: cancer).

⁸⁵ Sprijin financiar în cadrul programului legislativ și de lucru al Comisiei „UE pentru sănătate” 2023: CR-g-23-19.01 granturi pentru acțiuni privind provocările în domeniul sănătății mintale pentru pacienților cu cancer și supraviețuitorii cancerului.

⁸⁶ De exemplu, astfel cum se prevede în [Recomandarea Consiliului privind egalitatea, incluziunea și participarea romilor](#).

mentală este o condiție prealabilă pentru capacitatea de muncă, competență și productivitate. Cu toate acestea, aproximativ jumătate dintre lucrătorii din UE consideră că stresul este o problemă frecventă la locul lor de muncă, acesta contribuind la aproximativ jumătate din numărul total de zile lucrătoare pierdute. În același timp, riscurile psihosociale și stresul la locul de muncă se numără printre cele mai dificile probleme în materie de securitate și sănătate în muncă.

Noile forme de muncă generate de **digitalizare** și accelerate de **pandemia de COVID-19** (cum ar fi munca pe platforme online și munca la distanță) au afectat sănătatea mentală a lucrătorilor, chiar dacă flexibilitatea unor astfel de forme de muncă s-ar putea dovedi, de asemenea, benefică. Personalul care ocupă funcții esențiale, în special personalul medico-sanitar și lucrătorii sociali, par să fie cei mai expuși riscurilor psihosociale ocupaționale în contextul post-pandemic⁸⁷.

Angajatorii au un rol esențial în garantarea securității și sănătății lucrătorilor, astfel cum sunt definite în **legislația UE privind securitatea și sănătatea în muncă (SSM)**⁸⁸. De-a lungul anilor, Comisia a abordat riscurile psihosociale și sănătatea mentală la locul de muncă în cadrele sale strategice privind SSM⁸⁹. Comunicarea intitulată „Cadru strategic al UE privind sănătatea și siguranța la locul de muncă 2021-2027”⁹⁰ acordă o atenție deosebită sănătății mentale și riscurilor psihosociale.

De asemenea, necesitatea de a reflecta asupra căii de urmat în ceea ce privește **dreptul de a se deconecta**, ca parte integrantă a reducerii stresului la locul de muncă și a promovării unui echilibru mai bun între viața profesională și cea privată, a **dreptului de a reveni la locul de muncă** după o boală mentală, precum și a unui mediu de lucru sigur din punct de vedere psihologic, sunt esențiale atât pentru promovarea sănătății mentale, cât și pentru crearea unei societăți mai favorabile incluziunii.

Comisia salută programul legislativ și de lucru pentru perioada 2022-2024 al partenerilor sociali interprofesionali europeni și negocierea în curs a unui nou acord privind munca la distanță și dreptul de a se deconecta, care urmează să fie prezentat spre adoptare sub forma unui acord obligatoriu din punct de vedere juridic, pus în aplicare printr-o directivă. Comisia va continua să **sprijine partenerii sociali** în eforturile lor de a negocia un nou acord privind telemunca și dreptul de a se deconecta, facilitând discuțiile și identificarea celor mai bune practici și evaluând practicile și normele existente referitoare la dreptul de a se deconecta.

⁸⁷ A se vedea <https://osha.europa.eu/ro/publications/osh-pulse-occupational-safety-and-health-post-pandemic-workplaces>.

⁸⁸ [Legislația privind securitatea și sănătatea | Sănătate și securitate în muncă, Agenția Europeană pentru Sănătate și Securitate în Muncă \(europa.eu\)](#). Directiva-cadru 89/391/CEE privind SSM stabilește obligația angajatorului de a evalua riscurile pentru securitatea și sănătatea lucrătorilor, inclusiv riscurile psihosociale, și de a institui măsuri de protecție. Directiva 90/270/CEE privind condițiile minime de securitate și sănătate pentru lucrul la monitor, Directiva 89/654/CEE privind cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă și Directiva 2010/32/UE privind prevenirea rănilor provocate de obiecte ascuțite în sectorul spitalicesc și în cel al asistenței medicale abordează, de asemenea, aspecte ale muncii relevante pentru riscurile psihosociale.

⁸⁹ De exemplu, COM(2002) 118; COM(2007) 62; COM(2014) 0332.

⁹⁰ COM(2021) 323 final.

Negocierile în curs ale partenerilor sociali sunt legate de rezoluția Parlamentului European din ianuarie 2021 referitoare la dreptul de a se deconecta, pe care Comisia s-a angajat să o monitorizeze.

Comisia se va asigura că Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă⁹¹ finalizează prezentarea generală privind SSM și digitalizarea, care acoperă sănătatea mintală la locul de muncă și pune în aplicare o prezentare generală a SSM privind sănătatea psihosocială și mintală la locul de muncă, inclusiv informații referitoare la bunele practici privind reinsertia profesională și lucrul în condiții de sănătate mintală precară, precum și o prezentare generală a SSM în sectoarele sănătății și îngrijirii. Comisia se va asigura că Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă oferă orientări actualizate ca urmare a publicației din 2018 „Muncitori sănătoși, întreprinderi prospere – un ghid practic pentru satisfacția în muncă”⁹² și că desfășoară un proiect privind bunele practici de sprijinire a lucrătorilor cu probleme de sănătate mintală legată de locul de muncă sau de altă natură pentru a rămâne în câmpul muncii sau pentru a reveni cu succes la locul de muncă în urma unei absențe din motive medicale, urmând să prezinte un raport până în 2024.

Summitul privind securitatea și sănătatea în muncă (SSM), organizat în perioada 15-16 mai 2023 de președinția suedeză și de Comisia Europeană, a identificat riscurile psihosociale și de sănătate mintală la locul de muncă ca fiind probleme tot mai grave în materie de SSM, care necesită o examinare mai aprofundată⁹³. Comisia va da curs acestor concluzii ale summitului în vederea îmbunătățirii sănătății mintale la locul de muncă, cu respectarea deplină a principiului tripartismului. De asemenea, Comisia va continua **activitatea de revizuire** a Directivei privind cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă (89/654/CEE)⁹⁴ și a Directivei privind condițiile minime de securitate și sănătate pentru lucrul la monitor (90/270/CEE)⁹⁵. În cele din urmă, Comisia va sprijini punerea în aplicare a **Strategiei europene privind serviciile de îngrijire**⁹⁶ prin acțiuni care contribuie la bunăstarea mintală a îngrijitorilor și a celor îngrijiți.

INIȚIATIVE EMBLEMATICE⁹⁷

13. INIȚIATIVA LA NIVELUL UE PRIVIND RISCURILE PSIHOSOCIALE

- Comisia va efectua o evaluare *inter pares* a abordărilor legislative și de asigurare a respectării legii vizând **riscurile psihosociale la locul de muncă** în statele membre, cu scopul de a prezenta o inițiativă la nivelul UE privind riscurile psihosociale și sub rezerva rezultatelor acesteia și a contribuției partenerilor sociali pe termen mediu.

14. CAMPANIILE UE LA LOCUL DE MUNCĂ

⁹¹ [Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă \(europa.eu\)](https://europa.eu).

⁹² [Muncitori sănătoși, întreprinderi prospere – un ghid practic pentru satisfacția în muncă.](#)

⁹³ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes&newsId=10582#navItem-1>

⁹⁴ [Directiva Consiliului privind cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă.](#)

⁹⁵ [Directiva Consiliului privind condițiile minime de securitate și sănătate pentru lucrul la monitor.](#)

⁹⁶ [Strategia europeană privind serviciile de îngrijire.](#)

⁹⁷ Sprijin financiar acordat din bugetul Agenției Europene pentru Sănătate și Securitate în Muncă.

- **Campania EU-OSHA pentru locuri de muncă sigure și sănătoase la nivelul UE – Locuri de muncă sigure și sănătoase în era digitală**, care s-a concentrat și pe sănătatea mintală la locul de muncă (2023-2025);
- **Campania EU-OSHA pentru locuri de muncă sigure și sănătoase la nivelul UE privind riscurile psihosociale și sănătatea mintală la locul de muncă**, cu accent pe sectoarele profesionale noi și trecute cu vederea, pe sectoare, inclusiv agricultura și construcțiile, și pe grupuri, inclusiv lucrători slab calificați, migranți sau tineri (2026-2027/28).

Statele membre sunt încurajate să sensibilizeze fermierii și populațiile din zonele rurale cu privire la problemele de sănătate mintală prin sprijin din partea politicii agricole comune și să elaboreze și să pună în aplicare politici și bune practici care să pună accentul pe prevenire și pe **consolidarea rezilienței** în rândul lucrătorilor esențiali, inclusiv a profesioniștilor din domeniul sănătății, a profesorilor și a fermierilor. Pentru a ajuta statele membre, Comisia se va asigura că Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă elaborează un raport care **abordează riscurile psihosociale din sectorul agricol**.

De asemenea, statele membre sunt încurajate să promoveze în continuare utilizarea Ghidului SLIC⁹⁸ în ceea ce privește prevenirea riscurilor psihosociale pentru a spori eficacitatea monitorizării și a inspecțiilor privind obligațiile în materie de SSM în această privință, precum și să participe la evenimente de formare pentru inspectorii de muncă din cadrul SLIC.

f. Consolidarea sistemelor de îngrijire a sănătății mintale și îmbunătățirea accesului la tratament și îngrijire

Sistemele de sănătate trebuie să își consolideze capacitatea de a coordona acțiuni în domeniul sănătății mintale, de la prevenire, la intervenție timpurie, la diagnosticare, tratament și gestionare a îngrijirii și sprijinire a reintegrării pacienților. Consolidarea sistemelor de sănătate mintală și îmbunătățirea accesului la tratament și îngrijire reprezintă, prin urmare, un obiectiv-cheie.

Dreptul oricărei persoane de a avea acces rapid la asistență medicală preventivă și curativă de bună calitate și accesibilă din punct de vedere financiar este unul dintre principiile-cheie ale Pilonului european al drepturilor sociale. Adesea, persoanele care suferă de probleme de sănătate mintală în UE nu au acces ușor și egal la sprijin și acest lucru implică deseori costuri pe care nu mulți și le pot permite. Există disparități între statele membre și în interiorul acestora în ceea ce privește capacitatea sistemelor de sănătate de a răspunde nevoilor persoanelor cu probleme de sănătate mintală⁹⁹. Inegalitățile legate de gen, etnie, localizarea geografică, inclusiv decalajul dintre mediul urban și cel rural, educație, vârstă și orientare

⁹⁸ <https://osha.europa.eu/en/legislation/guidelines/labour-inspectors-guide-assessing-quality-risk-assessments-and-risk-management-measures-regard-prevention-msds>

⁹⁹ Sănătatea pe scurt: Raportul Europa 2022 (a se vedea nota de subsol 37 de la pagina 8).

sexuală, identitatea sau exprimarea de gen și caracteristicile sexuale au un impact important asupra sănătății mintale a populației și asupra accesului acesteia la îngrijire adecvată.

Este esențial **să se identifice cele mai bune practici și soluții inovatoare** pentru a îmbunătăți disponibilitatea, calitatea, accesibilitatea și costul abordabil al serviciilor de îngrijire a sănătății mintale. Pentru a aborda **inegalitățile**, trebuie să se acorde îngrijire adaptată persoanelor aflate în situații vulnerabile, inclusiv persoanelor strămutate, refugiaților, migranților, persoanelor cu handicap și persoanelor LGBTIQ. De asemenea, este necesar să fie abordate nevoile speciale de îngrijire ale persoanelor cu comorbidități pentru a facilita accesul la tratamente eficiente, în special pentru persoanele cu tulburări legate de consumul de droguri, în conformitate cu Strategia UE în materie de droguri 2021-2025 și cu Planul de acțiune conex.

Consolidarea **formării forței de muncă** din domeniul sănătății va fi esențială pentru a continua îmbunătățirea competențelor și a calității serviciilor de îngrijire, dar și pentru a reduce stigmatizarea și discriminarea și pentru a spori reziliența unuia dintre sectoarele populației active supuse cel mai mult presiunii. Anul european al competențelor oferă părților interesate o ocazie unică de a stimula formarea profesioniștilor din domeniul sănătății mintale.

Utilizarea instrumentelor digitale (de exemplu telemedicină, linii telefonice de consiliere) trebuie explorată pentru persoanele care necesită o mai bună informare și îngrijire, inclusiv în zonele rurale.

Terapia prin activități sociale este o abordare inovatoare pentru îmbunătățirea bunăstării și a sănătății, inclusiv a sănătății mintale. La nivel individual, terapia prin activități sociale oferă unei persoane cunoștințele, motivația și încrederea pentru o mai bună gestionare și îmbunătățire a propriei stări de sănătate și bunăstare¹⁰⁰. Această abordare poate fi aplicată în cadrul asistenței medicale primare, în care medicii sau alți profesioniști din domeniul sănătății pot prescrie activități care corespund nevoilor și intereselor persoanei, cum ar fi petrecerea timpului în natură, sport, yoga sau activități sociale și culturale¹⁰¹.

Comisia va continua să dezvolte acțiuni de sprijinire a statelor membre în abordarea **nevoilor nesatisfăcute în materie de medicamente** și va revizui **potențialul telemedicinii** de a îmbunătăți accesul la serviciile de sănătate mintală¹⁰². O **secțiune privind sănătatea mintală** va fi inclusă în **profilurile de țară în domeniul sănătății pentru 2023**, în cadrul proiectului „Starea sănătății în UE”. De asemenea, Comisia va lansa un proces de colaborare voluntară cu statele membre (prin intermediul **metodei deschise de coordonare**), pentru a consolida legăturile dintre cultură și sănătatea mintală. În cele din urmă, **potențialul noilor tehnologii**

¹⁰⁰ [Global developments in social prescribing - PubMed \(nih.gov\)](#) [Evoluții globale în terapia prin activități sociale – PubMed (nih.gov)].

¹⁰¹ [Systematic review of social prescribing and older adults: where to from here? - PubMed \(nih.gov\)](#) (Revizuirea sistematică a terapiei prin activități sociale și a adulților în vârstă: în ce direcție ne îndreptăm mai departe?).

¹⁰² [EUR-Lex - 52012SC0414 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

pentru prevenirea și tratarea problemelor de sănătate mintală va fi explorat prin intermediul **Grupului de experți privind evaluarea performanței sistemelor de sănătate**¹⁰³.

Sunt necesare colectarea și monitorizarea datelor pentru a facilita luarea de decizii în cunoștință de cauză. Trebuie elaborate și integrate treptat noi statistici și indicatori în procesul de elaborare a politicilor, pentru a reflecta aspecte precum inegalitățile, sănătatea fizică și mintală și valoarea naturii pentru oameni și pentru a evalua impactul acțiunilor și al finanțării. Acest lucru va contribui la monitorizarea progreselor în direcția bunăstării, va facilita comunicarea provocărilor politice și opțiunile de abordare a acestora într-o manieră centrată pe oameni și pe planetă¹⁰⁴.

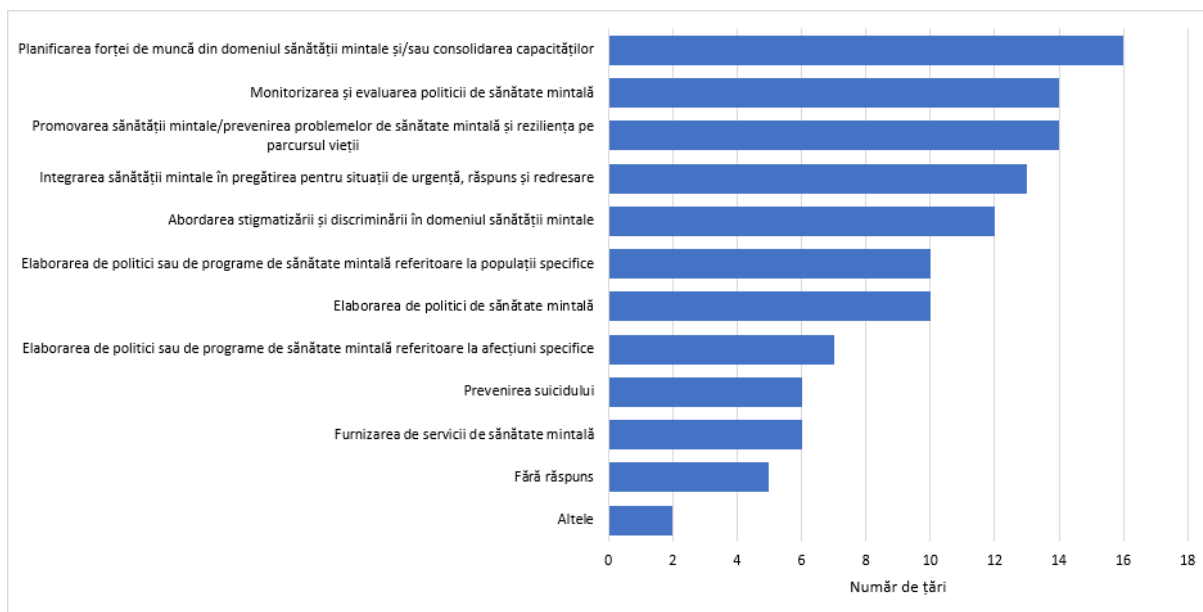
Statele membre au semnalat deja o nevoie puternică de sprijin în domeniul planificării forței de muncă din domeniul sănătății mintale și/sau al consolidării capacităților, al monitorizării și evaluării politicii în acest domeniu și al promovării sănătății mintale și al prevenirii afecțiunilor mintale (figura 1)¹⁰⁵.

Figura 1 – Nevoile prioritare ale statelor membre în materie de consolidare a capacităților (27 de state membre ale UE, Norvegia și Islanda)

¹⁰³ Raportul grupului de experți „Cartografierea indicatorilor de promovare a sănătății și de prevenire a bolilor pentru evaluarea performanței sistemelor de sănătate” include un studiu de caz privind sănătatea mintală și cele mai bune practici privind terapiile prin activități sociale.

¹⁰⁴ [Prospectiva strategică \(europa.eu\)](https://europa.eu).

¹⁰⁵ Pentru a sprijini investițiile și reformele din statele membre prin consolidarea specifică a capacităților, în aprilie 2023 a fost efectuat un sondaj, prin colaborarea dintre Comisie, OMS și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), menit să ofere o imagine de ansamblu a politicilor în materie de sănătate mintală din statele membre.

Pentru a răspunde acestor nevoi, va fi mobilizat sprijin financiar la nivelul UE pentru a permite statelor membre să își consolideze capacitatea de a acționa. Aceasta va include profesioniști mai mulți și mai bine instruiți care să se ocupe de problemele de sănătate mintală. De asemenea, va implica o trecere de la îngrijirea instituționalizată la cea în comunitate.

Mai multe state membre au inclus în planurile lor **de redresare și reziliență** măsuri de consolidare a asistenței medicale pentru sănătatea mintală a populației lor. Acest lucru este în conformitate cu **recomandările specifice fiecărei țări** adoptate în cadrul **semestrului european 2020**, prin care toate statele membre sunt invitate să sporească reziliența sistemelor lor de sănătate. În primăvara anului 2023, Comisia a propus recomandări specifice fiecărei țări în favoarea reformei sistemului de sănătate pentru șase state membre. Rapoartele de țară pentru încă șase state membre au recunoscut necesitatea îmbunătățirii în continuare a sistemului de sănătate pentru a completa planurile de redresare și reziliență. În plus, toate rapoartele de țară adoptate în cadrul semestrului european conțin o secțiune tematică care acoperă sănătatea populației și sistemele de sănătate din statele membre, evidențiind, în anumite cazuri, provocările în materie de sănătate mintală și reformele planificate. Semestrul european va continua să monitorizeze evoluțiile din domeniul îngrijirilor de sănătate la nivel național.

INIȚIATIVE EMBLEMATICE

15. INIȚIATIVA PENTRU O FORMARE MAI APROFUNDATĂ ȘI MAI BUNĂ A PERSONALULUI DIN UE

- Începând din 2023, Comisia va consolida **formarea** profesioniștilor din domeniul sănătății și a altor profesioniști, cum ar fi profesorii și asistenții sociali. Un nou program de schimb transfrontalier pentru profesioniștii din domeniul sănătății mintale va fi, de asemenea, lansat prin sprijin financiar specific în cadrul programului „UE

pentru sănătate” (9 milioane EUR). Acest lucru trebuie să permită formarea a aproximativ 2 000 de profesioniști în întreaga UE până în 2026 și, în medie, 100 de schimburi pe an.

16. SPRIJIN TEHNIC PENTRU REFORMELE ÎN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII MINTALE ÎN MAI MULTE SECTOARE

Comisia:

- În 2024, va spori disponibilitatea și accesibilitatea serviciilor de sănătate mintală pentru oameni, oferind, la cerere, **sprijin tehnic** statelor membre pentru a concepe și a pune în aplicare reforme pentru îmbunătățirea disponibilității unor servicii integrate transsectoriale de sănătate mintală prin intermediul instrumentului de sprijin tehnic¹⁰⁶.

17. COLECTAREA DE DATE PRIVIND SĂNĂTATEA MINTALĂ

- Începând din 2025, Comisia se va asigura că anchetă europeană de sănătate realizată prin interviu (EHIS) include date suplimentare privind sănătatea mintală pentru a asigura o monitorizare și o evaluare solidă a progreselor înregistrate în domeniul sănătății mintale la nivelul UE.

Comisia încurajează statele membre să asigure accesul la asistență pentru îngrijirea sănătății mintale la prețuri accesibile, inclusiv prin mijloace de telemedicină și în contexte transfrontaliere. Autoritățile naționale trebuie să colaboreze la elaborarea și punerea în aplicare a unor proiecte de îmbunătățire a serviciilor de sănătate mintală și **de îngrijire în comunitate** și de **dezinstituționalizare**¹⁰⁷ și sunt invitate să dezvolte căi de trimitere către profesioniștii din domeniul sănătății mintale, ținând seama, de asemenea, de activitatea altor furnizori de servicii.

g. Eliminarea stigmatizării

Stigmatizarea și discriminarea exacerbează impactul personal și economic al problemelor de sănătate mintală. Discriminarea persoanelor cu probleme de sănătate mintală este frecventă, în special pe platformele de comunicare socială, dar și la locul de muncă, 50 % din lucrători considerând că divulgarea unei afecțiuni mintale ar avea un impact negativ asupra carierei lor¹⁰⁸.

Acțiunile noastre trebuie să fie ghidate după principiile reintegrării și incluziunii sociale a persoanelor afectate de probleme de sănătate mintală. Investițiile în **îmbunătățirea gradului**

¹⁰⁶ [TSI 2024 Flagship - Mental health: Fostering well-being and mental health \(Inițiativa emblematică IST 2024 – Sănătatea mintală: promovarea bunăstării și a sănătății mintale \(europa.eu\)\)](#)

¹⁰⁷ În conformitate cu [Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap](#) (CNUDPH).

¹⁰⁸ OSH Pulse (sondajul Eurobarometru Flash, 2022): „*Occupational safety and health in post-pandemic workplaces*” (Securitatea și sănătatea în muncă post-pandemie). Raportul include rezultatele întrebărilor privind riscurile psihosociale și fișele informative pentru fiecare țară în parte, precum și un articol de specialitate privind sănătatea mintală și impactul pandemiei de COVID-19.

de conștientizare și de înțelegere a sănătății mintale, inclusiv formarea privind sănătatea mintală și empatia în programele școlare, sunt esențiale pentru îmbunătățirea situației, cu implicarea tuturor părților interesate.

Săptămâna europeană anuală a sănătății mintale (care are loc în mai) și Ziua mondială a sănătății mintale¹⁰⁹ (10 octombrie) sunt ocazii de a aborda în mod specific stigmatizarea la nivelul UE.

Artele și cultura sunt importante pentru promovarea unei stări pozitive a sănătății mintale și a bunăstării persoanelor și a societății în general, prin sprijinirea incluziunii sociale și reducerea stigmatizării persoanelor cu probleme de sănătate mintală¹¹⁰. Acestea pot completa sprijinul mai tradițional pentru problemele de sănătate mintală și pot contribui la prevenirea problemelor de sănătate mintală și la combaterea stigmatizării persoanelor cu probleme de sănătate mintală. Comisia va sprijini statele membre să sensibilizeze opinia publică cu privire la rolul pozitiv al activităților culturale și artistice în îmbunătățirea sănătății mintale și a bunăstării generale, de exemplu, prin intermediul unui eveniment dedicat care să prezinte **artele și cultura** ca noi instrumente pentru bunăstare și sănătate mintală.

INIȚIATIVE EMBLEMATICE

18. COMBATEREA STIGMATIZĂRII ȘI A DISCRIMINĂRII

Comisia va aloca 18 milioane EUR pentru¹¹¹:

- îmbunătățirea calității vieții pacienților, a familiilor acestora și a îngrijitorilor (in)formali, inclusiv a pacienților bolnavi de cancer, cu un accent **deosebit pe combaterea stigmatizării și a discriminării**, sprijinind statele membre să **identifice și să pună în aplicare cele mai bune practici**;
- urmărind același obiectiv, va sprijini părțile interesate în punerea în aplicare a proiectelor, cum ar fi **activitățile de sensibilizare** destinate să elimine stigmatizarea și să combată discriminarea, să asigure **incluziunea socială, să protejeze drepturile pacienților**, punând accentul pe grupurile vulnerabile;
- elaborarea de **orientări ale UE** privind **eliminarea stigmatizării și combaterea discriminării** împreună cu statele membre în cadrul Grupului de experți în domeniul sănătății publice și cu grupurile de părți interesate;
- introducerea de activități de comunicare pentru a **promova conștientizarea** în lupta împotriva stigmatizării.

Comisia încurajează statele membre să dezvolte **campanii de comunicare** pentru demistificarea și eliminarea stigmatizării și să **elaboreze măsuri de combatere a**

¹⁰⁹ [Ziua Mondială a Sănătății Mintale \(whi.int\)](http://whi.int).

¹¹⁰ [C4H_SummaryReport_V11LP_shorsmall.pdf \(cultureforhealth.eu\)](https://cultureforhealth.eu/C4H_SummaryReport_V11LP_shorsmall.pdf).

¹¹¹ Finanțare în cadrul [programului „UE pentru sănătate”](#) (18,36 milioane EUR: buget din cadrul programului de lucru pentru 2023 dedicat activităților din domeniul sănătății mintale).

stigmatizării și a discriminării, ajutând persoanele să se reintegreze pe piața forței de muncă, oferindu-le pacienților posibilitatea de acces la serviciile care răspund cel mai bine nevoilor lor și difuzând informații cu privire la utilizarea instrumentelor juridice pentru combaterea discriminării. **Este necesar să se crească gradul de conștientizare** (factorii de decizie, angajatorii, profesioniștii din domeniul sănătății, alți profesioniști și publicul larg și profesioniștii din domeniul sănătății mintale în ceea ce privește stigmatizarea, în special a persoanelor aflate în situații vulnerabile), sprijinind **activitățile în comunitate** (sport, arte, natură) care contribuie la eliminarea stigmatizării și la reabilitarea persoanelor care se confruntă cu probleme de sănătate mintală. Statele membre trebuie să sprijine politicile care încurajează integrarea persoanelor cu probleme de sănătate mintală în comunitate și pe piața forței de muncă, inclusiv prin activități de economie socială.

h. Promovarea sănătății mintale la nivel mondial

Protejarea și promovarea sănătății mintale nu este doar o prioritate pentru UE, ci și o **problemă globală** și în care UE poate conduce prin puterea exemplului aducând contribuții specifice la nivel internațional și încurajând convergența, după caz.

În cadrul **Consiliului UE-SUA pentru comerț și tehnologie** din 30 și 31 mai 2023, UE și Statele Unite și-au exprimat opinia comună potrivit căreia platformele online trebuie să exercite o responsabilitate mai mare în ceea ce privește asigurarea faptului că serviciile lor contribuie la un mediu online care protejează, capacitează și respectă copiii și tinerii și să ia măsuri responsabile pentru a aborda impactul serviciilor lor asupra sănătății și dezvoltării mintale a copiilor și tinerilor¹¹².

Strategia globală a UE în domeniul sănătății¹¹³ prevede acțiuni globale, naționale și regionale destinate să faciliteze realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale ONU în domeniul sănătății, cu accent pe trei priorități interconectate: (1) asigurarea unui nivel mai bun de sănătate și de bunăstare a oamenilor pe tot parcursul vieții; (2) consolidarea sistemelor de sănătate și promovarea acoperirii universale cu servicii de sănătate și (3) asigurarea securității în domeniul sănătății publice, inclusiv a sănătății mintale și a sprijinului psihosocial. Este necesar să se acorde o atenție deosebită consolidării asistenței medicale primare, în cazurile în care disponibilitatea serviciilor de sănătate mintală este esențială.

Planul de acțiune pentru tineret în cadrul acțiunii externe a UE (2022-2027)¹¹⁴ recunoaște sănătatea și bunăstarea ca o condiție prealabilă pentru ca tinerii să își valorifice pe deplin potențialul și să participe la viața socială. Acesta pune sănătatea, bunăstarea mintală și fizică în centrul „pilonului său responsabilizare”. În paralel, **sprijinul pentru sănătatea mintală și sprijinul psihosocial** trebuie să facă parte integrantă din măsurile de consolidare a sistemelor naționale de sănătate din țările partenere, dacă este cazul, sprijinind intervențiile globale în

¹¹² Declarație comună pentru Consiliul UE-SUA pentru comerț și tehnologie din 30-31 mai 2023.

¹¹³ [EU Global Health Strategy to improve global health security and deliver better health for all \(europa.eu\)](#) (Strategia UE în domeniul sănătății la nivel mondial pentru îmbunătățirea securității sanitare globale și asigurarea unor rezultate mai bune în domeniul sănătății pentru toți).

¹¹⁴ [Youth Action Plan \(europa.eu\)](#) (Planul de acțiune pentru tineret).

domeniul sănătății publice, de exemplu Fondul global de luptă împotriva HIV/SIDA, tuberculozei și malariei¹¹⁵, inițiativa Spotlight UE-ONU pentru eliminarea violenței împotriva femeilor și a fetelor¹¹⁶ sau în contextul ajutorului umanitar al UE. Potrivit OMS, cel puțin una din cinci persoane din medii post-conflict suferă de depresie, anxietate sau tulburări de stres posttraumatic¹¹⁷. Nevoile în domeniul sănătății mintale apar, de asemenea, în situații de strămutare și de dezastre naturale. Prin urmare, sprijinul pentru sănătatea mintală și sprijinul psihosocial constituie un element esențial al unui răspuns cuprinzător la criză, integrat în operațiunile de ajutor umanitar finanțate de UE, cu **111 milioane EUR** dedicate acestei priorități începând din 2019.

UE îi încurajează pe alții să acționeze prin mobilizarea și **sensibilizarea donatorilor și a partenerilor** cu privire la importanța furnizării de sprijin pentru sănătatea mintală și sprijin psihosocial de calitate în situații de urgență umanitară. În urma implicării încununate de succes în Orientul Mijlociu și în regiunea Africii de Nord, înainte de sfârșitul anului 2023 vor fi organizate **sesiuni de informare și de consolidare a capacității** în alte regiuni, începând cu America Latină și zona Caraibilor.

În plus, Comisia consolidează capacitatea părților interesate prin formarea și diseminarea pachetului minim de servicii privind sprijinul pentru sănătatea mintală și sprijinul psihosocial al Comitetului permanent inter-agenții (IASC)¹¹⁸. Acest instrument-cheie de referință a fost elaborat de comunitatea umanitară pentru a stabili calitatea minimă și pentru a facilita punerea în aplicare a unor intervenții eficiente și oportune în materie de sănătate mintală în situații de criză.

În **Ucraina**¹¹⁹, Comisia sprijină deja centrele comunitare pentru copiii strămutați și îngrijitorii acestora, precum și pentru copiii instituționalizați, pentru a-i ajuta să restabilească un anumit nivel de normalitate și rutină. Cu toate acestea, expunerea la agresiune pe perioade îndelungate și efectul devastator al agresiunii asupra persoanelor care fug din calea războiului din UE și a persoanelor strămutate în Ucraina accelerează impactul asupra sănătății mintale, ceea ce impune necesitatea unui sprijin hotărât și ambițios.

Copiii ucraineni sunt în prezent supuși traumei războiului, care îi lasă adesea cu cicatrici psihologice profunde. Comisia va institui, împreună cu Ucraina, un program specializat de e-learning destinat medicilor pediatri și personalului medical din domeniul asistenței medicale primare. Prin această inițiativă, profesioniștii din domeniul sănătății vor dobândi competențele

¹¹⁵ [Home - The Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria](#) (Pagina de pornire – Fondul global de luptă împotriva HIV/SIDA, tuberculozei și malariei).

¹¹⁶ [The Spotlight Initiative / What we do: Ending violence against women and girls / UN Women – Headquarters](#) (Inițiativa Spotlight: ce facem: eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și a fetelor – ONU Femei – Sediul central).

¹¹⁷ [New WHO prevalence estimates of mental disorders in conflict settings: a systematic review and meta-analysis - The Lancet](#) (Noi estimări ale OMS privind prevalența tulburărilor mintale în medii de conflict: o revizuire sistematică și meta-analiză – The Lancet).

¹¹⁸ [IASC Minimum Service Package: Mental Health and Psychosocial Support](#) (Pachetul minim de servicii IASC: sprijin pentru sănătatea mintală și sprijin psihosocial).

¹¹⁹ Sprijin financiar acordat în cadrul [Programului regional IVCDICI privind Parteneriatul estic](#) pentru a oferi sprijin psihologic în Ucraina.

necesare pentru a oferi asistență pentru tratarea traumelor și pentru a îmbunătăți starea de sănătate mintală a copiilor. De asemenea, vor fi oferite servicii specializate de reabilitare copiilor aflați în dificultate, atât în Ucraina, cât și în UE.

De asemenea, Comisia sprijină partenerii umanitari să își sporească **capacitatea de a răspunde nevoilor de sănătate mintală ale populațiilor afectate de conflict**, inclusiv în regiunile Zaporizhzhia, Harkov, Dnipro și Mykolaiv. În cadrul programului „UE pentru sănătate”, în 2022 a fost alocat un acord de contribuție în valoare de 28,4 milioane EUR cu Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie pentru a oferi prim ajutor psihologic, iar patru proiecte¹²⁰ (în total 3 milioane EUR) care pun în aplicare cele mai bune practici de îmbunătățire a sănătății mintale și a bunăstării psihosociale a populațiilor de migranți și refugiați sunt în desfășurare în prezent de către părțile interesate. Pentru 2023, sunt programate peste 10,6 milioane EUR în cadrul programului „UE pentru sănătate”, destinate îmbunătățirii accesului la asistență medicală și prevenirii bolilor netransmisibile, în special a problemelor de sănătate mintală. De asemenea, Comisia va sprijini statele membre și părțile interesate în punerea în aplicare a bunei practici denumite **iFightDepression**¹²¹, care include un program online de autogestionare care poate ajuta persoanele strămutate, inclusiv pe cele din Ucraina, să își gestioneze singure simptomele.

Întrucât doar asistența umanitară nu poate răspunde nevoilor potențiale pe termen lung ale persoanelor strămutate forțat, inclusiv cele de asistență medicală, Comisia sprijină țările partenere să **integreze comunitățile strămutate forțat** în structurile naționale existente de furnizare a serviciilor. Această integrare se realizează într-un mod care asigură accesul egal și echitabil al refugiaților la serviciile care răspund nevoilor pe care aceștia le au, inclusiv în ceea ce privește sănătatea mintală, stresul posttraumatic și violența bazată pe gen. Asistența substanțială oferită de UE pentru a răspunde nevoilor migranților include, de asemenea, sprijin psihosocial, în special pentru persoanele cele mai vulnerabile, precum copiii, victimele războiului, victimele traficului de persoane, migranții blocați și persoanele returnate.

Comisia sprijină o abordare cuprinzătoare a promovării și protecției sănătății mintale și a bunăstării psihosociale a cursanților, a profesorilor și a îngrijitorilor acestora prin acțiuni educaționale. Comisia este unul dintre donatorii principali al fondului **Education Cannot Wait**, care consideră sprijinul pentru sănătatea mintală și sprijinul psihosocial o prioritate-cheie a activității sale, și a **Parteneriatului global pentru educație**, care investește în consolidarea legăturilor dintre sectorul sănătății și cel al educației.

Comisia va continua să **integreze sănătatea mintală** în măsurile de consolidare a sistemelor de sănătate la nivel regional, național și mondial, în conformitate cu eforturile de localizare și cu tripla legătură dintre domeniul umanitar, domeniul dezvoltării și pace și să se asigure că refugiații, persoanele care se deplasează și persoanele strămutate în situații de post-urgență în țările partenere au acces la sprijin pentru sănătatea mintală și sprijin psihosocial la același nivel cu cel disponibil pentru comunitățile-gazdă.

¹²⁰ [Proiectele „UE pentru sănătate”](#) destinate să ofere sprijin în domeniul sănătății mintale refugiaților ucraineni.

¹²¹ <https://ifightdepression.com/en/>: disponibil în limba ucraineană și adaptat din punct de vedere cultural.

INIȚIATIVE EMBLEMATICE

19. SPRIJIN PENTRU SĂNĂTATEA MINTALĂ DESTINAT PERSOANELOR STRĂMUTATE ȘI AFECTATE DIN UCRAINA

- Comisia va contribui la furnizarea **primului ajutor psihologic** persoanelor afectate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva **Ucrainei**, aprofundând colaborarea cu Federația Internațională a Societăților de Cruce Roșie și Semilună Roșie¹²² (28 de milioane EUR). Comisia va încerca să își întărească sprijinul financiar pentru a consolida sprijinul psihosocial destinat persoanelor strămutate în urma războiului. Vor fi explorate, de asemenea, opțiunile de formare (online) a personalului care asigură prima intervenție, a cadrelor didactice și a lucrătorilor sociali care acordă primul ajutor psihologic și sprijin psihosocial, pentru a-i ajuta mai bine pe cei care au nevoie de ajutor. O sumă suplimentară de 0,5 milioane EUR va fi alocată pentru a consolida sprijinul psihosocial destinat persoanelor afectate în situații de urgență.
- Comisia va institui, împreună cu Ucraina, un program specializat de e-learning destinat medicilor pediatri și personalul medical din domeniul asistenței medicale primare, pentru a sprijini **copiii ucraineni** care suferă de stres și anxietate din cauza războiului. Prin această inițiativă, profesioniștii din domeniul sănătății vor dobândi competențele necesare pentru a oferi asistență pentru tratarea traumelor și pentru a îmbunătăți starea de sănătate mintală a copiilor.
- Comisia va colabora cu statele membre pentru a acorda sprijin psihosocial la prețuri accesibile persoanelor care au fugit din calea războiului, pentru a completa asistența medicală oferită deja în temeiul Directivei privind protecția temporară.

20. SPRIJINIREA DISEMINĂRII PACHETULUI MINIM DE SERVICII AL COMITETULUI¹²³¹²⁴ PERMANENT INTER-AGENȚII PRIVIND SPRIJINUL PENTRU SĂNĂTATEA MINTALĂ ȘI SPRIJINUL PSIHOSOCIAL:

- Comisia va continua să sprijine diseminarea **unui pachet minim de servicii** menit să sprijine actorii umanitari să ofere asistență de calitate în situații de urgență umanitară. Acesta oferă orientări cu privire la modul de integrare în răspunsul umanitar general a serviciilor de sănătate mintală în timp util, coordonate și bazate pe dovezi.

Finanțarea din partea UE în domeniul sănătății mintale

Bugetul pentru sprijinirea sănătății mintale trebuie să fie direct proporțional cu amploarea provocării. UE și statele membre trebuie să aloce resurse adecvate pentru a se asigura că persoanele aflate în dificultate primesc ajutor, acesta fiind un imperativ social și economic.

Comisia mobilizează toate instrumentele financiare disponibile ale bugetului UE în temeiul cadrului financiar multianual (CFM) 2021-2027 pentru a aborda principalele provocări în domeniul sănătății mintale și pentru a sprijini inițiativele emblematice și acțiunile identificate

¹²² Buget: 28,4 milioane EUR mobilizate în cadrul [programului legislativ și de lucru al Comisiei „UE pentru sănătate” 2022](#).

¹²³ Buget: 750 000 EUR finanțate în cadrul [Programului privind capacitatea consolidată de răspuns](#).

¹²⁴ OMS, UNICEF, UNHCR și UNFPA <https://mhpsmsp.org/en>.

în prezenta comunicare. De asemenea, statele membre pot beneficia de fondurile disponibile prin intermediul Mecanismului de redresare și reziliență¹²⁵ pentru a finanța reforme și investiții în domeniul sănătății, inclusiv al sănătății mintale.

În total, au fost identificate **1,23 miliarde** EUR din sprijinul UE pentru activitățile din domeniul sănătății mintale, care sunt disponibile pentru a finanța activități de promovare **directă sau indirectă** a sănătății mintale, de la cercetare la campanii de sensibilizare, de la consolidarea capacităților și transferul celor mai bune practici în materie de sănătate la sprijinul psihologic pentru pacienții bolnavi de cancer și refugiații ucraineni. Impactul acestor proiecte și programe va fi monitorizat periodic. Acest lucru necesită nu numai date fiabile, comparabile și recente, ci și indicatori, sisteme de monitorizare și de evaluare, pentru a asigura monitorizarea și responsabilitatea.

Pentru 2022 și 2023, 69,7 milioane EUR au fost alocate prin intermediul programului „UE pentru sănătate”¹²⁶ pentru acțiuni care promovează o bună sănătate mintală. Această sumă include 51,4 milioane EUR în cadrul programului de lucru pentru 2022¹²⁷, pentru a sprijini inițiativele de consolidare a capacităților din statele membre și pentru a aborda sănătatea mintală a grupurilor vulnerabile, precum și 18,3 milioane EUR din cadrul programului de lucru „UE pentru sănătate” 2023 pentru a sprijini colaborarea între statele membre și pentru a oferi sprijin psihologic pacienților bolnavi de cancer, îngrijitorilor și familiilor acestora¹²⁸.

Pentru a sprijini proiectele de cercetare și inovare în domeniul sănătății mintale, este mobilizată o finanțare de 765 de milioane EUR prin intermediul programelor Orizont 2020 și Orizont Europa¹²⁹.

Autoritățile naționale, regionale și locale pot utiliza, de asemenea, fondurile politicii de coeziune, în special Fondul social european Plus (FSE+) și Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), pentru a consolida accesul egal la asistență medicală prin investiții, de exemplu, în infrastructura și echipamentele relevante, în asistenți personali, în echipe mobile, în linii de asistență și în asistenți sociali¹³⁰. Instrumentul de sprijin tehnic (IST) este disponibil pentru a oferi sprijin tehnic statelor membre pentru proiecte în domeniul sănătății mintale (2 milioane EUR în 2023). În 2024, Comisia intenționează să mobilizeze resurse suplimentare din IST pentru a sprijini consolidarea capacităților în domeniul sănătății mintale în statele membre, în funcție de cerere.

În cadrul programului „Europa creativă” al UE, au fost puse la dispoziție fonduri (3,3 milioane EUR) pentru proiecte privind cultura, bunăstarea și sănătatea mintală, iar 28 de milioane EUR au fost mobilizate pentru activitățile de sprijin pentru sănătatea mintală și de sprijin psihosocial în situații de urgență și umanitare (DG Protecție Civilă și Operațiuni

¹²⁵ [Mecanismul de redresare și reziliență \(europa.eu\)](https://europa.eu).

¹²⁶ [Regulamentul \(UE\) 2021/522 privind programul „UE pentru sănătate”](https://europa.eu).

¹²⁷ [com_2022-5436_annex2_en.pdf \(europa.eu\)](https://europa.eu)

¹²⁸ [wp2023_annex_en.pdf \(europa.eu\)](https://europa.eu).

¹²⁹ [Orizont Europa \(europa.eu\)](https://europa.eu).

¹³⁰ Un buget total de 7,2 miliarde EUR este disponibil în cadrul FEDR pentru infrastructura și echipamentele din domeniul sănătății, care poate include măsuri pentru sănătatea mintală și incluziunea socială.

Umanitare Europene). Programul „Cetățenie, egalitate, drepturi și valoare”¹³¹ (2023-2024) oferă, de asemenea, oportunități de finanțare¹³² pentru acțiuni privind sănătatea mintală a copiilor și a victimelor violenței de gen¹³³. Pentru a contribui la combaterea sănătății mintale la locul de muncă, vor fi puse la dispoziție fonduri în cadrul EU-OSHA.

Concluzii și etapele următoare

Provocările actuale în domeniul sănătății mintale ne pot afecta pe toți și necesită acțiuni concertate și angajamentul deplin al tuturor actorilor implicați. Sănătatea mintală **face parte integrantă din sănătatea oamenilor**. Aceasta permite unei persoane să își valorifice abilitățile, să facă față stresului vieții, să socializeze, să lucreze și să contribuie la viața comunității.

Toate instituțiile și toate nivelurile de guvernare pot și trebuie să se implice pentru a elimina obstacolele din calea unei bune stări de sănătate mintală. Sunt necesare eforturi coordonate cu sistemul de sănătate și dincolo de acesta pentru a mobiliza societatea în ansamblu și pentru a adopta o abordare pe tot parcursul vieții, cu accent pe egalitate și nediscriminare.

Comisia invită Parlamentul European și statele membre să colaboreze pentru a promova inițiativele descrise în prezenta comunicare strategică, care pun bazele unei acțiuni susținute la nivel național și la nivelul UE pentru o abordare cuprinzătoare, orientată spre prevenire în domeniul sănătății mintale și care să implice mai multe părți interesate. Acestea promovează universalitatea asistenței medicale pentru persoanele cu probleme de sănătate mintală în UE și în afara acesteia.

Prevenirea problemelor de sănătate mintală, accesul la ajutor și reintegrarea în societate fac parte integrantă din dreptul la asistență medicală și, prin această inițiativă, UE stabilește o serie de obiective foarte ambițioase pentru a ajuta persoanele cele mai fragile și vulnerabile din societățile noastre, în conformitate cu modul de viață european în care fiecare persoană contează și trebuie să aibă o perspectivă de viață prosperă.

Prezenta comunicare reprezintă începutul unei noi abordări strategice pentru a pune sănătatea mintală pe picior de egalitate cu sănătatea fizică. Comunicarea adaugă un alt pilon la arhitectura uniunii europene a sănătății, atât prin consolidarea activităților în curs, cât și prin deschiderea de noi direcții de lucru, dezvoltate împreună cu toți partenerii și incluzând acțiuni de punere în aplicare. Acestea vor fi monitorizate îndeaproape împreună cu statele membre în cadrul Grupului de experți din domeniul sănătății publice și, în special, al subgrupului său privind sănătatea mintală. Părțile interesate vor avea posibilitatea de a colabora și de a-și

¹³¹ [Citizens, Equality, Rights and Values \(CERV\) \(europa.eu\)](#) [Programul „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” (CEDV)].

¹³² Daphne și drepturile copilului: [c_2022_8588_1_en_annexe_acte_autonome_cp_part1_v2.pdf \(europa.eu\)](#).

¹³³ În cadrul apelului Daphne din 2024 pentru prevenirea și combaterea violenței bazate pe gen și a violenței împotriva copiilor, s-a alocat suma de 22,9 milioane EUR pentru a finanța acțiuni care sprijină în mod specific victimele și supraviețuitorii și dezvoltarea în continuare a sistemelor integrate de protecție a copilului.

coordona contribuțiile comune la elaborarea și punerea în aplicare a acțiunilor stabilite prin intermediul Platformei UE privind politica în domeniul sănătății. Aceste eforturi concertate vor sta la baza dezvoltării și a punerii în aplicare a unei noi abordări ambițioase privind sănătatea mintală pentru o societate mai rezilientă, care pune oamenii pe primul loc.